

vergadering **C4**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 30 september 2021



**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het mentale welzijn van studenten – 4511 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het dalende aantal scholen dat 's middags een warme maaltijd aanbiedt – 4526 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, en aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, en aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over betaalbare en gezonde schoolmaaltijden – 4613 (2020-2021)	12
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het nieuwe kwaliteitskader voor de hbo5-opleidingen Verpleegkunde – 4533 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het kwaliteitskader voor hbo5-opleidingen – 4537 (2020-2021)	19
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het stimuleren van cultuureducatie – 4540 (2020-2021)	25
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over afwezigheden in het deeltijds kunstonderwijs – 4549 (2020-2021)	28
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de financiering van het volwassenenonderwijs – 4575 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de toepassing van het Financieringsdecreet voor het volwassenenonderwijs – 4632 (2020-2021)	31

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over leerlingen zonder schoolboeken wegens onbetaalde schoolfacturen

– 4585 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over leerlingen die het schooljaar moeten starten zonder boeken wegens openstaande facturen

– 4591 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de groeiende druk van private bedrijven op scholen, ouders en leerlingen

– 4604 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over leerlingen op 'zwarte lijsten' wegens onbetaalde schoolboeken

– 4609 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Annabel Tavernier aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het Robinpasproject van Stichting Robin

– 4611 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over leerlingen zonder schoolboeken

– 4615 (2020-2021)

37

VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het aanbod van schoolzwemmen in het lager onderwijs

– 4610 (2020-2021)

50

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het mentale welzijn van studenten – 4511 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, het is het begin van het academiejaar. Er is geen beter moment om deze vraag te stellen. Toen ik de beelden zag van het studentenwelkom in Gent, dacht ik dat het wel goed zit met het mentale welzijn van de studenten, althans bij het begin van het academiejaar. Het was daar een gigantisch uitbundig feest, terwijl wij hier in de plenaire vergadering zaten. Ik denk dat u als minister misschien ook wel goesting had om daar mee te genieten van het mentale welzijn van onze studenten bij de start van het academiejaar.

Maar we moeten het zeggen, collega's: vorig academiejaar en ook het stukje daarvoor is de druk op onze studenten groot geweest. En om die reden, minister, keurde de Vlaamse Regering op 4 december het addendum 'Duurzaam versterken studentenwelzijn tijdens en in de nasleep van de coronapandemie' goed. Ik denk dat deze vraag vandaag dan ook op haar plaats is, want de nasleep van die coronapandemie is er nog altijd wel degelijk, en eigenlijk op twee manieren. Ten eerste zijn er de studenten die het vorig jaar meemaakten en die nu nog altijd student zijn, maar ten tweede zijn er diegenen die instromen in het hoger onderwijs. Die hebben natuurlijk vorig jaar in het zesde middelbaar ook maar een heel raar jaar gehad. Het geldt dus voor beide groepen studenten, en niet alleen voor hen, maar ook voor de totale groep studenten. De druk die er is een plaats geven, ik denk dat dat sowieso zinvol is. Dat is een goede stap die daar door u mee geïnitieerd is, met heel veel partners.

En dat is dat convenant geworden bij het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs (SIHO). Daarmee kwam er voor het eerst een gecoördineerd Vlaanderenbreed beleid rond het mentale welzijn van studenten tot stand in het hoger onderwijs. Ik denk dat dat een mijlpaal is die we hier nog eens onder de aandacht mogen brengen. Het SIHO werd aangesteld als regisseur en ontvangt gedurende het kalenderjaar 2021 bijkomende financiering om een aantal zaken te doen. Ik stip ze toch nog even aan, om weer te geven waarop ze gingen focussen.

Eén: een digitaal platform studentenwelzijn ontwikkelen dat informatie- en bewustwordingsmateriaal bundelt over de mentale gezondheid en psychische klachten en voorziet in een online e-healthaanbod voor studenten. Ik denk dat elk stukje daarvan belangrijk is. Ik denk dat het merendeel van de studenten ooit wel eens een dipje heeft gehad en zich de vraag heeft gesteld: hoe ga ik dit verwerken, hoe ga ik hierdoor raken? Ik herinner mij nog de cursus algemene ontwikkelingspsychologie in tweede kan. Ik kan me nog heel levendig voor de geest halen dat dat bij mij een dipje was. Dan kwamen er een aantal collega-studenten langs en zag ik het weer zitten, want ook zij zagen die cursus niet zitten. En dan was het samen erdoor. Als ik nu soms van die dikke pakken zie, denk ik altijd terug aan dat vak en denk ik: ik heb dat kunnen overleven, dit kan ik ook wel. En dat wordt dus gecombineerd met dat online aanbod.

Twee: een lerend netwerk voor instellingen hoger onderwijs verder uitbouwen, vooral ook inzake deskundigheid inzake mentaal welbevinden, zodat men dat niet allemaal op zichzelf moet ontwikkelen, inclusief hoger onderwijs. Dat wordt duurzaam gedeeld en bevorderd.

Drie: zes verbindingsofficieren aanstellen om de samenwerking in de studentengemeenschappen tussen de hogeronderwijsinstellingen en de regionale diensten op het vlak van mentaal welzijn bevorderen, verder bouwend op bestaande expertise

van onder andere de studentenvoorzieningen en in nauwe samenwerking met de instellingen, echt 'hands on', gericht, en niet elke instelling die zelf het warm water moet uitvinden: dat was het doel daarvan.

Het SIHO engageert zich om dat project in nauwe samenwerking met de studentenvoorzieningen van de hogeronderwijsinstellingen, de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS), de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR), de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) en het brede middenveld te realiseren, om die afstemming daarrond te krijgen.

We weten dat er een digitaal platform is voor het studentenwelzijn. Algemeen gesteld, bundelt dat platform verschillende zaken. Kunt u al wat meer vertellen over de modules die daarop zitten? Op welk thema zal men zich concentreren? Hebt u daar meer zicht op?

Er worden verschillende projecten op poten gezet om het mentale welzijn van studenten aan te pakken. Zijn er bij de uitwerking van die opdrachten nog andere initiatieven of ideeën naar boven gekomen binnen het SIHO en sluiten die aan bij het beleid dat u wilt voeren? De financiering voor SIHO is nu voor één kalenderjaar. Wordt die al of niet verlengd?

Het is duidelijk geworden dat mentaal welzijn een belangrijk element is en dat dit niet zomaar genegeerd kan worden. Om die reden hebben we dat ook meegenomen, collega's, in de nieuwe eindtermen secundair onderwijs. U weet wel, die eindtermen waartegen een aantal mensen naar het Grondwettelijk Hof zijn gestapt. Ik weet niet of dat het mentale welbevinden zal bevorderen. Zal het mentale welzijn verder worden meegenomen in de reguliere studentenvoorzieningen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het is voor het eerst dat we rond het mentale welzijn van studenten en scholieren echt structureel beleid willen opbouwen. We doen dat fasegewijs, maar toch met een vrij sterke onderbouw en een vrij ruim draagvlak.

Het is vooral vanaf 1 januari volgend jaar dat we dat echt op punt hebben willen staan. We gaan dat doen op basis van de resultaten en de beleidsaanbevelingen van zowel het SIHO als de VVS. Het SIHO heeft al een rapport bezorgd. De VVS gaat haar rapport binnenkort voorstellen, hier in De Schelp, op een publieke meeting op 12 oktober.

Beide rapporten bevatten concrete beleidsaanbevelingen. Ondertussen is er op 13 september ook een denkdag geweest met de diensten voor studentenvoorzieningen, waarbij onder meer hun rol in het beleid rond mentaal welzijn van studenten aan bod is gekomen. Zij bekijken in de schoot van de VLIR en de VLHORA op korte termijn nog de inzichten die ze op de denkdag hebben verworven en bezorgen ons daarna nog meer input. We zijn al aan de slag gegaan met die input. Op basis daarvan zullen we het beleid in de loop van oktober verder uitbouwen en vormgeven.

Het SIHO is echt wel intensief bezig met de ontwikkeling van een centraal platform studentenwelzijn. Op mijn vraag heeft men ook eerst een nodenanalyse gemaakt, waarbij de noden van studenten en instellingen in kaart werden gebracht, en ook goede praktijken in binnen- en buitenland. Ik wou voorkomen dat we het warm water zouden gaan uitvinden en dat we zaken dubbelop zouden doen. En ik wou absoluut ook dat de kennis en expertise van ons Vlaamse hoger onderwijs zou worden samengebracht op één centraal platform, dat ook als vertrekpunt zou dienen. De kennis en expertise in ons hoger onderwijs zijn al voorhanden. Het zou zonde zijn om die niet te gebruiken.

Ik heb ook expliciet aangegeven dat alles ook vanuit het studentperspectief moet worden bekeken, zodat we zeker weten dat de instrumenten die we hanteren, ook

afgestemd zijn op de doelgroep en inspelen op de noden. Het SIHO heeft diverse experts uit de associaties geconsulteerd en samengebracht in een werkgroep en een analyse tot stand gebracht om een duidelijke structuur en inhoud te bepalen voor dat platform. Naast informatie rond mentaal welbevinden, gezond studeren, sterke verhalen – wat men 'krachtverhalen' noemt – en een duidelijke sociale kaart waar studenten in elke regio voor hulp terecht kunnen, zal het platform ook een zelftest en een evidencebased e-health- en e-treatmentprogramma aanbieden rond autonomie, verbondenheid, competentie, eetcompetenties, angst, stress, zelfverwonding en suïcidaal gedrag.

De zelftest en het e-healthaanbod, die zowel preventief als curatief van aard zijn, worden volledig mee opgevolgd en uitgewerkt met een werkgroep van academische experts van de verschillende universiteiten. Zo'n onderbouwde aanpak vraagt wel wat tijd, maar we plannen wel om in december een degelijk evidence-based platform te kunnen lanceren.

Studenten worden, zoals gezegd, ook nauw betrokken bij de ontwikkeling van het platform. Ze hebben mee de structuur bepaald en staan mee aan het roer om getuigenissen, sterke verhalen en goede praktijken aan te leveren. Een van de initiatieven die er komen op vraag van de studenten – en dat is een nieuwtje – is een podcastreeks voor en door studenten, ondersteund door experts, maar dus wel met concrete verhalen en concrete thematieken en ervaringen. Ik heb gehoord dat de eerste opnames van de studenten goed verlopen zijn.

Het platform is natuurlijk niet enkel bedoeld voor studenten. Het heeft als doelgroep ook studentenpsychologen, docenten, studentenbegeleiders, onderwijsinstellingen, beleidsmakers, maar evengoed de brede populatie. De meerwaarde van het ontwikkelde platform is dat de kennis van verschillende academische disciplines over wat nu werkt rond psychische gezondheid bij studenten, en ook wat niet werkt, op één centraal punt wordt samengebracht, waardoor het fungeert als een soort state of the art online draaischijf voor informatie rond welzijn en psychische gezondheid, tot en met online hulpverlening.

Het SIHO werkt ook aan de opbouw van een Vlaanderenbreed lerend netwerk, net met de doelstelling om de deskundigheid en de expertisedeling op het vlak van mentaal welbevinden te bevorderen.

Naar analogie met de andere lerende netwerken die het SIHO voor ons coördineert, focust dit lerend netwerk zich op het samenbrengen van medewerkers van hogescholen en universiteiten die zich dagdagelijks inzetten voor het mentale welzijn in het hoger onderwijs. Concreet brengt het medewerkers van de studentenvoorzieningen, medewerkers van de studentenbegeleidingsdiensten en beleidsmedewerkers van de instellingen samen. Ook medewerkers van de VLIR en de VLHORA, studenten en experts uit de associaties en/of relevante actoren uit de praktijk en studenten sluiten daarbij aan.

De eerste bijeenkomst in mei focuste op het belang van veerkracht en verbinding en preventieve acties met betrekking tot mentaal welzijn van studenten. Dat was onder coördinatie van 'keynote speaker' professor Bruffaerts, u wel bekend. Daarbij werden ook goede praktijkvoorbeelden rond 'peer support', verbinding en veerkracht uitgewisseld. Op vraag van de aanwezigen heeft het SIHO eind juni nog een extra bijeenkomst rond dat thema georganiseerd. Een derde lerendnetwerkactiviteit in juni focuste op e-health. In september lag de focus op suïcidaal gedrag en zelfverwonding. En in oktober is er een lerend netwerk gepland waarbij het SIHO in samenwerking met professor Vansteenkiste ook een vorming organiseert rond het belang van het creëren van een behoefteondersteunend klimaat. Dat is op grond van de bevindingen uit onderzoek waaruit blijkt dat een gevoel van onveiligheid en onzekerheid vaak geworteld is in het ABC-fundament, de drie psychologische basisbehoeftes:

autonomie, verbondenheid en competentie. Het is belangrijk dat onderwijsprofessionals ook inzicht verwerven in het belang van dat ABC-fundament voor psychisch welzijn, maar dat we ook het ABC-fundament voor studenten versterken.

Samen met het SIHO werkt professor Vansteenkiste ook een e-healthmodule 'Life-craft' uit voor het centraal platform, zodat we studenten ook preventief kunnen versterken. Dat programma traint studenten in het vormgeven van hun psychologische basisbehoeften, met als doelstelling het versterken van hun veerkracht.

De praktijk leert intussen dat het lerend netwerk een duidelijke nood lenigt en dat de ontwikkeling van het centraal platform een goede zaak is. Ik ben blij dat het SIHO diverse academische experts uit de diverse associaties heeft samengebracht, want de expertise was wel wat versnipperd. We hebben die samengebracht. Het SIHO en de werkgroep tonen ook een duidelijk engagement om het gebruik en de effectiviteit goed op te volgen. Nieuwe modules zullen eenvoudig kunnen worden toegevoegd, maar het mag nu al duidelijk zijn dat het centraal platform en het lerend netwerk in het toekomstige beleid een essentiële rol zullen blijven spelen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel, minister, voor het heel uitgebreide antwoord. Dat geeft aan dat het mentale welbevinden van studenten absoluut belangrijk is.

Ik heb voor mezelf een aantal zaken genoteerd die ik belangrijk vind. Ten eerste: de nodenanalyse. Het is niet top-down dat er iets wordt gedropt vanuit het SIHO. Het zijn wel degelijk de noden vanuit de studenten, maar ook vanuit de instellingen hoger onderwijs. Daar kan ik mij heel sterk achter zetten, vooral vanuit dat studentenperspectief.

Ten tweede: de zelftest en de evidencebased e-health en e-treatment. Dat is ook cruciaal, wat mij betreft. Want wanneer is er iets aan de hand met mij, als student? Is dit nu normaal? Moet ik mij zorgen maken? Die toets is voor studenten ook wel een belangrijke trigger. En dat is veel belangrijker voordat je naar een studentenpsycholoog stapt, want je moet eerst al het inzicht hebben of er iets aan de hand is of niet. Ik ben zelf ook bestuurder in een centrum voor geestelijke gezondheidszorg. Die stap zetten, het tot inzicht komen dat er iets niet oké is en dat je het niet georganiseerd krijgt voor jezelf, is eigenlijk al de helft van de oplossing.

Dat vind ik dus echt cruciaal, en daarbij dat ABC-fundament dat u aanhaalde – autonomie, verbondenheid en competentie – en het versterken van de veerkracht. Dat is belangrijk. Het is preventief en het is curatief, maar het preventieve, het versterken van de veerkracht van de student, ermee omgaan en het kunnen runnen voor jezelf: ik vind het echt cruciaal dat dat daarin zit, minister. Ik ben dus blij met alle zaken die u aanhaalt, ook die podcast voor en door studenten. Wij kunnen wel zeggen dat we ons wat zorgen maken of dat de ouders zich wat zorgen maken, maar als een medestudent aangeeft hoe hij erdoor is geraakt, geeft dat bij studenten toch nog altijd wel meer credibiliteit.

Het is ook duidelijk dat u het niet gaat loslaten. Dat project is geen eendagsvlieg. Daar kan ik vanuit de N-VA alleen maar blij om zijn. We zijn met iets gestart en we laten het niet meer los.

Ik heb nog twee vragen waar ik iets verder op zou willen ingaan. De samenwerking tussen alle onderwijsinstellingen die erin zitten, loopt dat? Want in hoger onderwijs is dat toch niet altijd evident. En de buddyprojecten die we in hoger onderwijs zien, worden die daar ook in geïntegreerd?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, we hebben het terecht al vaker over het mentale welzijn van studenten gehad. Ik denk dat we er ons allemaal zeer van bewust zijn hoe zwaar studenten hebben afgezien tijdens corona. Ondanks de vreugdetaferele van de voorbije weken is de nood zeker niet geweken. De aandacht voor het mentale welzijn van studenten is echt heel belangrijk, ook na corona. Laat mij zeggen dat ik ergens heel blij ben met de aandacht die er ook vanuit het beleid aan wordt besteed, enerzijds het feit dat de dingen in kaart worden gebracht en gemeten, maar anderzijds dat er netwerken worden opgezet, dat er verbindingsofficieren worden aangesteld, dat er expertise wordt gedeeld, dat die e-healthmodules er zijn. Dat vind ik allemaal een goede zaak. Maar mensen die zich echt niet goed voelen, willen aan het einde van de rit ook gewoon een luisterend oor, willen met iemand kunnen praten over hun problemen. Ik bediscussieer niet dat de stappen die u zet, allemaal een deel zijn van een voortraject, maar een goed gesprek over hoe je je voelt, is voor mij toch nog altijd het allerbelangrijkste, om je hart te kunnen luchten, om iemand aan te kunnen spreken die je echt kan begeleiden, die je eventueel ook kan doorverwijzen naar professionele hulp.

Ik denk dus dat de nood aan studentenpsychologen alleen maar stijgt. We hebben het daar in het verleden ook al over gehad in de commissie, met dank trouwens ook aan de cijfers van de heer Warnez. Hij vroeg een tijdje geleden nog eens cijfers op, waaruit bleek dat de vraag met twee derde is gestegen in de voorbije vijf jaar. Ik blijf ook nog altijd signalen opvangen dat die wachtrijen lang zijn. Er is variatie tussen instellingen, maar de tendens is zeer duidelijk. We hebben het er vorig jaar in maart in deze commissie ook nog eens over gehad, toen ook de VLIR in een brief duidelijk aanhaalde dat zij nood hadden aan meer middelen voor het psychisch welzijn van studenten en dat er ook extra psychologen nodig waren. Toen antwoordde u dat het SIHO inderdaad bezig was met een bevraging en alles in kaart wou brengen voordat u daar beslissingen over zou nemen, ook in het kader van het uitrollen van een structureel beleid rond het mentale welzijn van studenten. U zei daarnet dat een deel van dat SIHO-onderzoek blijkbaar al afgerond is. Wij zijn vanuit Vooruit natuurlijk benieuwd of u al een voorafname kunt doen op dat structurele beleid en vooral welke plaats de studentenpsychologen daarin innemen. Liggen er al concrete plannen op tafel? Wij blijven ervan overtuigd dat het echt nodig is om het aanbod op te trekken.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Collega's, uiteraard staat ook bij ons het mentale welzijn van studenten hoog op de agenda. We hebben daar ook een conceptnota toe ingediend, die hier misschien na de toelichting van de VVS ook kan worden besproken, voorzitter.

Wij zijn ervan overtuigd dat we studenten niet moeten pamperen. Maar er zijn vandaag nog altijd studenten die toch afzien. En dat heeft niet alleen met corona te maken. Daar moeten we de aandacht op blijven houden.

We zijn dus heel tevreden, minister, met de initiatieven die daartoe worden genomen. Ik was ook heel tevreden, collega Daniëls, met de laatste vraag die u gesteld hebt, over hoe dat Vlaamse beleid kan worden geïntegreerd in de studentenvoorzieningen (STUVO's), want wij geloven heel hard dat dat nog altijd de eerste aanspreekpunten zullen zijn van de studenten. Die zitten dicht bij de studenten. Die hebben ondertussen dertig jaar ervaring. En die doen goed werk. Ik had een gelijkaardige vraag als collega Goeman. Ze hebben daar onder andere studentenpsychologen zitten. Zullen die ook versterkt worden?

Daarnaast hoorde ik u zeggen, minister, dat het centraal platform ook een zelftest zal bevatten, die wordt gelanceerd in december. Ook daar zijn we grote believers van. U sprak over een ontwikkelplatform. Er bestaan vandaag uiteraard al een

aantal digitale zelfhulpplatformen, zoals www.studerenzonderblokkeren.be, dat al in Artevelde, Thomas More, KU Leuven, Karel de Grote Hogeschool en UAntwerpen toegankelijk is. Is dat een ander type zelftest? Heeft dat een andere invalshoek dan wat vandaag bestaat in bijvoorbeeld die vijf instellingen?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Een van de belangrijke aanbevelingen zal allicht zijn dat het beleid rond mentaal welzijn het best ingebed is in wat regulier voorzien werd, zoals de collega's al gezegd hebben. Ik denk dat dat een heel belangrijke uitdaging is. Vandaag is dat vaak een aparte dienst, een aparte deur, een aparte afdeling aan hogescholen of universiteiten, waar je liever niet gezien wordt. Het zou goed zijn, als dat deel zou uitmaken van de reguliere werking, om de drempel zo laag mogelijk te maken. Uit onderzoek blijkt immers dat veel studenten die zich mentaal minder goed voelen, toch een hoge drempel ervaren, terwijl de hogescholen en universiteiten zeggen dat de drempel heel erg laag is. Er zit daar dus een soort mismatch op. Het is van belang om die ook weg te werken. Maar ik vertrouw erop dat de initiatieven die nu genomen zijn, daar voor een stukje een antwoord op zullen geven. En dan moet het beleid natuurlijk volgen.

Er is nu heel wat aan het gebeuren, maar hogescholen en universiteiten deden al heel veel. Ik stel vast dat er soms geen goede coördinatie was of is tussen wat overal te lande gebeurt. Ik hoop dat met wat vandaag voorligt, die coördinatie wel ten volle wordt opgenomen. Hoe wilt u dat duurzaam bestendigen, minister? We weten dat het bij een crisis vaak alle hens aan dek is en dat er dan veel mogelijk is, maar het zou niet mogen dat na de coronacrisis – hopelijk raken we daar ooit min of meer van af – ieder weer op zijn eigen eilandje de boel de boel laat. Ik zeg het nu wat negatiever dan ik het bedoel, maar het is gewoon van belang dat we de goede voorbeelden en de netwerken die er zijn, proberen te bestendigen. Hoe wilt u dat beleidsmatig bestendigen?

We hebben tot slot heel wat data ter beschikking aan de hand van onderzoeken die gebeurd zijn. Bent u bereid om dit soort bevestigingen bijvoorbeeld elk jaar of elke twee jaar te laten doen, om te kijken hoe het mentale welbevinden van onze studenten evolueert? Ik denk dat het goed is om daar een zicht op te krijgen binnen een terugkerend onderzoek.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het is net de doelstelling van het SIHO om die coördinerende rol op zich te nemen. Ik heb dat ook trachten te beschrijven in mijn antwoord. En voor alle duidelijkheid: dit gaat over een structurele, recurrente taakstelling, en niet eenmalig. Dit is dus een blijvertje. Net zoals we de eerste nulmeting Vlaanderenbreed hebben georganiseerd, samen met de VVS en wetenschappelijk ondersteund, fungeert dat wat mij betreft als een soort nulmeting, maar dus om in de volgende jaren op weerkerende basis te zorgen voor een blijvende bevestiging, zodat we echt de evolutie in de cijfers zullen kunnen gadeslaan.

Ik heb net besproken wat we doen met het SIHO rond de ontwikkeling van het platform. U mag niet vergeten dat we ook de zes antennes ondertussen gestalte gegeven hebben, in real life, waarbij we gezorgd hebben voor zes verbindingsofficiëren in de regio's in West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant, met als opdracht, ten eerste, te zorgen voor een ondersteuning van de hogeronderwijsinstellingen in de begeleiding van de psychische zorgnoden van studenten, ook in de nasleep van corona. Ten tweede: een regionaal netwerk uitbouwen van relevante partners rond dat mentale welbevinden. Ten derde: een regionale omgevingsanalyse van goede praktijken en hiaten op dat vlak. Ten vierde: ondersteuning bieden in het voorbereiden en uitbouwen van het Vlaams lerend

netwerk. Die zijn er ondertussen al. Dat was op vrij korte termijn. In januari, februari van dit jaar waren die volledig operationeel.

De vraag over de wachtlijsten heb ik ook altijd aan de hogeronderwijsinstellingen en universiteiten gesteld. En zij zeggen dat ze, wat hun aanbod betreft, geen grote wachtlijsten hebben. Natuurlijk kan dat in het reguliere aanbod, dus los van de hogeronderwijsinstellingen, misschien wel het geval zijn, maar ik heb dat bij herhaling gevraagd en men zegt mij dat ze de vraag die van hun eigen studenten komt, gericht aan hun aanbod, kunnen beantwoorden, weze het dat er in sommige gevallen van niet-acute vragen wel wat weken tussen zitten, maar verder niets uitzonderlijks, zeggen de hogeronderwijsinstellingen mij.

Tot slot is er nog de verhouding tussen het SIHO en de studentenvoorzieningen. Ik weet dat dat ook wel wat een gevoeligheid is, omdat we nu precies ineens met een alternatieve uitrol komen. Voor alle duidelijkheid: die studentenvoorzieningen blijven voor ons natuurlijk een centrale partner in het beleid rond mentaal welzijn van studenten. Zij hebben een ruim aanbod van interventies op het vlak van welbevinden uitgebouwd, trouwens zowel preventief als curatief. Iedere dienst voor studentenvoorzieningen mag voor elk van de werkvelden autonoom beslissen, ook over welke middelen hij daartegenover plaatst, volledig in samenspraak met de studentenvertegenwoordiging. Want dat is het grote voordeel van de studentenvoorzieningen: dat de studenten mee aan het stuur zitten en over de schouder kunnen meekijken en het beleid mee gestalte kunnen geven. Die autonomie is ook noodzakelijk. Het is mijn bedoeling om die autonomie ook volledig te vrijwaren in de toekomst. Maar zij kunnen natuurlijk niet alles aanbieden voor alle studenten. Daarom bundelen we de krachten binnen het SIHO, om zo bijkomende ondersteuning te voorzien. Het SIHO bundelt de krachten en versterkt de STUVO's, die altijd de centrale speler zullen blijven. Het is dus echt wel de bedoeling om niet in de plaats te gaan treden, maar net om zowel via de verbindingsofficieren als via het centraal platform te zorgen voor een versterking van datgene wat de studentenvoorzieningen aanbieden, wat ook maakt dat zij hun inspanningen misschien ook wel kunnen concentreren op nog andere taken die er zijn. We hebben echt wel nood aan een geïntegreerd instellingsbeleid en afstemming tussen de verschillende stakeholders die binnen de instellingen initiatieven ontplooiën of werkzaam zijn rond mentaal welzijn. Dat is wel cruciaal. Ik denk dat we hier echt de basis leggen voor een omvattend beleid rond dat mentale welzijn bij studenten voor heden en voor toekomst.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel, minister. Ik denk toch dat we hier vanuit de commissie Onderwijs over alle partijgrenzen heen blij mogen zijn dat Onderwijs dit opneemt. Want we zouden ook kunnen zeggen dat het psychische welzijn van studenten voor Welzijn is, of het nu jongere of oudere studenten zijn. Ik vind het goed dat, met de instellingen hoger onderwijs, met de studentenvoorzieningen, met het SIHO en het project dat we nu doen, dit overkoepelend wordt uitgebouwd en dat men niet telkens opnieuw het warm water uitvindt. Ik kijk echt uit naar de lancering van dat project.

U zegt dat het een blijvertje is, minister. Ik hoop dat het project blijft en dat de focus op het mentale welzijn van studenten blijft, maar dat het aantal studenten dat eronderdoor gaat, geen blijvertje is en dat we dat kunnen onderdrukken, en dat we het vooral kunnen aanpakken door studenten zelf te versterken. Versterken en bewustmaken, dat zijn de eerste twee cruciale elementen. En dan komt, als het nodig is, het curatieve.

De collega stelt de vraag rond de studentenvoorzieningen. Dat is het meest dichtbij, maar hier wordt er overkoepelend samen geleerd en wordt bekeken hoe men zoiets kan doen. Liever een gemeenschappelijk platform dan dat iedereen afzonderlijk iets

ontdekt. Want beeld u in dat in Gent de universiteit iets anders zou hebben dan Odisee, en Artevelde nog iets anders dan HOGENT. Ik denk dat het beter is dat dat gemeenschappelijk wordt bekeken. We volgen het verder op, in het belang van het welzijn van onze studenten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het dalende aantal scholen dat 's middags een warme maaltijd aanbiedt – 4526 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, en aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, en aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over betaalbare en gezonde schoolmaaltijden – 4613 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Als gevolg van de coronacrisis werd in vele scholen het aanbod aan warme maaltijden opgeschort. Aan het begin van het nieuwe schooljaar en nu alle leerlingen – gelukkig maar – weer voltijds naar school mogen gaan, blijkt echter dat verschillende scholen, vooral in de provincies Antwerpen en Limburg, hebben besloten om dit aanbod niet meer te hernemen, omdat het heel wat organisatie en middelen zou vergen. Het is inderdaad geen decretaale opdracht.

Toch maken warme maaltijden op school voor veel kinderen en jongeren een verschil. Zo kunnen ze rekenen op een gezonde en voedzame maaltijd. Dat kinderen op school een warme maaltijd kunnen eten, kan voor gezinnen de combinatie werk-gezin haalbaarder maken. Ook voor kwetsbare kinderen kan het een meerwaarde zijn dat ze op school een warme maaltijd kunnen eten, maar dan moet die vanzelfsprekend ook betaalbaar zijn. In heel wat scholen werd of wordt geen volledige warme maaltijd aangeboden, maar wel bijvoorbeeld soep, wat op zich ook al een flinke dosis verse groenten kan inhouden.

In oktober 2020 kondigde de stad Antwerpen aan om 40 miljoen euro, gespreid over vier jaar, te verdelen over scholen die dagelijks een gezonde maaltijd – een ontbijt, een middagmaal of een tussendoortje – voorschotelen. Het project zou gepaard gaan met een onderzoek naar de impact van voeding op de schoolse context, het welbevinden en de gezondheidsimpact, en dit in samenwerking met de Antwerpse universiteit en hogescholen.

Tijdens de commissievergadering van 8 oktober 2020 zei de minister daarover dat het Antwerpse project voortgaat op een onderzoek dat door de universiteit van Maastricht is opgezet. Uit dit onderzoek blijkt dat het aanreiken van gezonde tussendoortjes en lunches door de school in combinatie met extra bewegen, positieve effecten heeft op de gezondheid van leerlingen, nu en later. De universiteit van Maastricht was volgens de minister van plan om als vervolgonderzoek de return on investment te berekenen. De minister vond dat interessant omdat De Vlaamse Regering uit proefprojecten, zoals dat in Antwerpen, zou kunnen bekijken of er tegenover zulke initiatieven financiering geplaatst kon worden. Dat zou alleszins passen binnen de gezondheidsdoelstelling 'De Vlaming leeft gezonder in 2025'.

Er lopen inderdaad al verschillende projecten die scholen aanmoedigen om in te zetten op gezonde voeding en suikervrije tussendoortjes. Aan Oog voor Lekkers en Snack & Chill doen jaarlijks heel wat scholen mee. Ook zijn er de leidraden en de gids voor schoolmaaltijden van het Vlaams Instituut Gezond Leven. Willen we kinderen al van jongs af aan leren wat gezonde voeding is, loont het dus zeker de moeite om daarop in te zetten. We hebben het daar in deze commissie al vaak over gehad.

Zijn er gegevens over het aantal scholen die warme maaltijden aanbieden en de kostprijs die daarvoor aan ouders wordt aangerekend? Is bekend hoeveel leerlingen en welke leerlingen daar gebruik van maken?

Hebt u informatie over het aantal scholen dat hun aanbod aan warme maaltijden heeft geschrapt na de coronacrisis? Is u bekend wat de beweegredenen van scholen zijn om de warme maaltijden te schrappen? Wat is er nodig om het aanbod haalbaar te maken of te laten blijven?

Zijn er al tussentijdse resultaten van de onderzoeken, enerzijds van de Antwerpse universiteit en hogescholen en anderzijds van de universiteit van Maastricht over het aanbod van gezonde maaltijden op school? Welke conclusies trekt u daaruit? Welke acties koppelt u daaraan?

Hoe verloopt het project rond gezonde schoolmaaltijden in de stad Antwerpen? Hoeveel scholen werken daaraan mee?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Door corona besliste een heel aantal scholen tijdelijk warme maaltijden te schrappen. Maar nu het weer mag, zetten tientallen scholen hun aanbod definitief stop. Uit een steekproef van het Vlaams Instituut Gezond Leven bleek dat in 2019 nog 56 en 52 procent van de basis- en secundaire scholen maaltijden aanboden. Het aantal loopt steeds verder terug, en dat is bijzonder jammer, want het aanbieden van een gezonde, evenwichtige maaltijd op school is om verschillende redenen een goed idee. Vooruit vindt dat al een tijdje.

Ik zal kort nog even samenvatten waarom we dat een goed idee vinden. Ten eerste kampt 16 procent van de Vlaamse jongeren met overgewicht. Het is dan ook essentieel dat op school alle mogelijkheden worden gegeven om een gezonde en evenwichtige levensstijl te ontwikkelen. Ook in de eindtermen van het lager onderwijs en in de sleutelcompetenties voor het secundair onderwijs komt dit terug. Een toegankelijk en goed aanbod van schoolmaaltijden kan hierbij een belangrijk puzzelstuk zijn, zoals ook verschillende experts benadrukken.

Zoals mevrouw Schryvers ook al zei, zijn schoolmaaltijden voor heel wat kinderen en hun ouders gewoon ook uit praktische overwegingen erg welkom. 's Avonds blijft er meer tijd over om samen tijd door te brengen of kunnen kinderen na een lichte maaltijd bijvoorbeeld snel naar de hobby of sportclub, als ze het geluk hebben om dat te kunnen.

Last but not least zijn betaalbare of gratis maaltijden op school voor veel kinderen die het thuis moeilijk hebben, vaak de enige garantie op toch minstens één gezonde, warme maaltijd per dag. Op een lege maag kan niemand leren. Dus ook op de lange termijn is toegang tot gezonde voeding essentieel voor schoolsucces.

Nu mogen we van scholen niet verwachten dat ze de organisatie en het aanbod van schoolmaaltijden helemaal zelf kunnen bolwerken. De werkdruk is al bijzonder hoog. Het aanbieden van maaltijden vraagt een logistieke keten en de nodige infrastructuur. Vandaag moeten scholen die maaltijden aanbieden daarvoor al te vaak hun eigen werkingsmiddelen aanspreken en wordt er naar leerkrachten gekeken om dit er ook nog eens bij te nemen. Op die manier is het niet verwonderlijk dat scholen afhaken.

Op een aantal plaatsen – zoals in Antwerpen, waar onze schepen, mevrouw Beels, 40 miljoen euro heeft uitgetrokken voor een aantal proefprojecten – springen lokale besturen op de kar met financiële en praktische ondersteuning, vanuit de overtuiging dat gezonde schoolmaaltijden echt het verschil kunnen maken. Maar daarmee zijn natuurlijk niet alle kinderen geholpen. Vanuit Vlaanderen is geen enkele ondersteuning voorzien voor dergelijke initiatieven. Nochtans bewijzen voorbeelden uit het buitenland, zoals in Engeland en Finland, dat het perfect mogelijk is om vanuit de overheid een algemeen programma van betaalbare schoolmaaltijden op te zetten. We zijn daar met Vooruit een groot voorstander van. We hebben het er al eerder over gehad, maar de minister was tot dusver niet echt heel enthousiast. Ik blijf, positief als ik ben, deze hele legislatuur rekenen op voortschrijdend inzicht.

Ik heb deze vraag gericht aan de ministers Somers, Weyts en Beke omdat het een gedeelde verantwoordelijkheid is, zeker als het gaat over de ondersteuning van lokale besturen. Erkennen de ministers dat het aanbieden van minstens één gezonde warme maaltijd per dag op school de gezondheid en het welzijn van onze kinderen en jongeren kan bevorderen?

Zijn de ministers bereid om proefprojecten op te zetten om te kijken hoe scholen op een haalbare en betaalbare manier gezonde schoolmaaltijden kunnen aanbieden? Zo ja, zullen ze hiervoor het nodige budget voorzien? Hebben de ministers hieromtrent met elkaar reeds overleg gepleegd?

Is de Vlaamse Regering bereid lokale besturen te ondersteunen in het opzetten van projecten voor het aanbieden van gezonde en betaalbare maaltijden op school? Zo ja, staat daar dan een budget tegenover? Welke acties zal de minister van Welzijn ondernemen om vanuit een welzijns- en gezondheidsperspectief scholen verder te ondersteunen in het aanbieden van gezonde en betaalbare schoolmaaltijden?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat de vragen aan de collega's betreft, moet ik u doorverwijzen.

Dit debat is opnieuw losgebarsten en ik kreeg de vraag of scholen niet verplicht moeten worden om warme maaltijden aan te bieden. We hebben het in deze commissie regelmatig over allerhande lasten en taken die we afschuiven op het onderwijs. Dit is er toch wel een van.

Er zijn, spijtig genoeg, leerlingen die voor een warme maaltijd aangewezen zijn op de school, eerder dan op de thuiscontext. Net daarom hebben we er bijvoorbeeld op aangedrongen om in de coronacrisis zo lang mogelijk warme maaltijden aan te bieden, ook al was dat in een refter waar men op afstand moest gaan zitten. Maar ik vind niet dat we scholen moeten verplichten om ook die maatschappelijke taak op te nemen. Daar waar het nodig is, moet het OCMW als regisseur van deze problematiek een oplossing kunnen bieden. Je ziet dat dit vooral in grootsteden gestalte krijgt, in samenwerking met de school. Maar de kerntaak van scholen is en blijft natuurlijk leren en lesgeven. Het is hun belangrijkste, ook sociale, taak, om bij uitstek sociaal zwakkeren via onderwijs een betere toekomst te geven.

Wij baseren ons op data van de indicatorenbevraging van het Vlaams Instituut Gezond Leven. Daaruit bleek er al een daling van het aantal scholen met warme schoolmaaltijden vast te stellen voor corona. Ongetwijfeld heeft het gegeven dat sommige scholen – hoewel ze daar niet altijd toe verplicht waren – even de draad hebben gelost, er bij het heropnemen van die draad voor gezorgd dat de dienstverlening in vraag wordt gesteld en dat er naar de kostenfactor wordt gekeken. Ik begrijp natuurlijk dat sommige scholen stellen dat het eigenlijk hun taak niet is en dat ze er liever mee zouden stoppen.

Ik wil warme maaltijden niet zomaar een-op-een gelijkstellen aan gezonde maaltijden. Dat is niet per definitie hetzelfde. Scholen bieden immers niet steeds zelf maaltijden aan. Scholen kunnen ook op andere manieren werken aan het belang van gezonde voeding –want dat dit van belang is, toont onderzoek reeds meermaals aan. Gezonde voeding levert de nodige energie voor de dagelijkse activiteiten, dus ook voor de activiteiten in de scholen. Er wordt ook een invloed van voeding aangetoond op leerprestaties en op het concentratievermogen. Het is echter aan de scholen om, rekening houdend met het publiek waarmee ze werken en bij voorkeur in overleg met ouders en leerlingen, na te gaan waarmee er het beste tegemoetgekomen wordt aan de noden en behoeften bij hun leerlingen. Dat kadert in hun beleid op leerlingenbegeleiding.

Scholen moeten proberen tijdig signalen op te vangen, te detecteren en te weten welke kinderen gebaat zijn bij bijkomende maatregelen en het al dan niet voorzien van een aanbod. Zo zijn er bijvoorbeeld scholen die voor die kinderen waarvan ze weten dat ze het thuis niet breed hebben, via andere diensten die het gezin ondersteunen, maatregelen voorzien, waardoor de kinderen wel iets of iets gezonds te eten krijgen. Het is dus maatwerk.

U verwijst naar het Antwerpse project 'Smakelijke school', een initiatief van de stad Antwerpen. Het project heeft duidelijke links met andere initiatieven vanuit de overheid. U haalt er een aantal aan, maar ik wil toch even concreet opsommen wat wij vanuit de Vlaamse overheid doen. Het Vlaams Instituut Gezond Leven werkte samen met de onderwijsadministratie aan de schoolmaaltijdengids, richtlijnen voor broodjesmaaltijden en tips voor een evenwichtig dranken- en tussendoortjesbeleid. Snack & Chill wordt heropgestart. Daarnaast is er het door de Vlaamse overheid opgezette Oog voor Lekkers. Om het rijtje helemaal te vervolledigen, verwijs ik nog naar de loco-regionale gezondheidsoverleggen en -organisaties (Logo's), die de realisatie van de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen in hun werkingsgebied nastreven, ook voor het onderwijs. U merkt dus dat we op verschillende terreinen inzetten op gezonde voeding, en vanuit verschillende beleidsdomeinen.

Wanneer scholen kiezen voor het aanbieden van maaltijden, kunnen ze meer informatie en ondersteuning krijgen via het charter voor gezonde, evenwichtige en duurzame maaltijden, dat terug te vinden is op de website van Onderwijs Vlaanderen. Met de ondertekening van dit charter engageerden alle partners zich om inspanningen te leveren om maaltijden op school gezonder, evenwichtiger en duurzamer te maken. De doelstelling is om acties rond schoolmaaltijden op te zetten en te evalueren. Door de coronasituatie en de invloed ervan op het aanbod van de schoolmaaltijden werd dit nog niet gerealiseerd. De draad om hiermee verder te gaan wordt de komende maanden weer opgenomen. Het stond in de steigers, maar we hebben dat niet kunnen uitrollen door corona, maar het zal wel gebeuren.

Ten slotte bundelen we ook over de beleidsdomeinen heen de krachten, met het oog op het realiseren van de Vlaamse gezondheidsdoelstelling 'Gezonder leven in 2025'. Minister Beke heeft het initiatief genomen, waar ik aan meewerk, om te komen tot een betere afstemming tussen het onderwijs en de expertorganisaties.

Los van de heel specifieke thematiek van de warme maaltijden proberen we wel degelijk met vereende krachten in te zetten op gezonde voeding.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Dat er al heel wat gebeurt in de scholen rond gezonde voeding en beweging, heb ik ook gezegd in de inleiding van mijn vraag. Dat is ook zo, en we moeten dat absoluut voortzetten. Ik verwijs naar projecten zoals Oog voor Lekkers, Snack & Chill enzovoort.

Die warme maaltijden zijn inderdaad geen decretale taak. Ik heb dat ook gezegd in mijn inleiding, maar dat betekent niet dat ze geen meerwaarde kunnen zijn voor sommige kinderen en leerlingen.

Minister, u zegt dat het maatwerk is en dat u het overlaat aan elke school, maar ik denk dat het zinvol zou kunnen zijn om te weten wat de drempels voor scholen zijn en op welke manier het wel haalbaar zou kunnen zijn, zodat niet elke school op zich dat moet uitzoeken. Welke rol zou Vlaanderen op dat vlak toch kunnen spelen?

Wanneer zouden we kunnen beschikken over de resultaten van het Antwerpse project? U hebt immers gesteld dat we daar vanuit Vlaanderen ook naar kijken.

De voorzitter: Mevrouw Goeman, u had deze vraag ook gesteld aan minister Beke en minister Somers. Vanuit ons secretariaat is gevraagd om een gecoördineerd antwoord te bezorgen aan het kabinet van minister Weyts. Of dat is gebeurd, weet ik niet, maar van hieruit is die vraag wel vertrokken.

Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Geen probleem. Dan stel ik mijn vragen gewoon nog eens aan minister Beke en minister Somers.

Minister, ik hoop dat we het er in ieder geval over eens zijn dat de situatie op het terrein schrijnend is. Ik heb na 1 september een aantal schoolbezoeken in Brussel gedaan en daar bereiken mij steeds opnieuw verhalen van kinderen die met beschimmelde boterhammen in de klas zitten. Ik vind dat een beschaafde regio compleet onwaardig. Bovendien heeft het een directe impact op de leerprestaties van kinderen. Ik denk dat we ons dat vanuit Onderwijs wel moeten aantrekken.

Het is niet enkel een verantwoordelijkheid van het onderwijs, maar ik vind het ook te gemakkelijk om problemen enkel af te schuiven op OCMW's. Het mag inderdaad niet alleen op scholen worden afgeschoven, maar proefprojecten bewijzen dat het ook anders kan, zoals in Antwerpen, waar wordt samengewerkt met sociale-economieprojecten die de bedeling van die maaltijden doen, zodat er geen extra druk wordt gelegd op de scholen zelf.

Vooruit is er echt van overtuigd dat er nood is aan meer dan alleen maar richtlijnen over wat gezonde en betaalbare maaltijden inhouden voor scholen, maar dat er initiatieven moeten komen op het terrein, omdat die echt het verschil kunnen maken in het leven van kinderen. Onze verwachting is toch dat Onderwijs mee de schouders zet onder projecten. Nu kijken we alleen naar de goodwill van lokale besturen of scholen, terwijl het onze vraag is dat Vlaanderen mee de kar trekt via het opzetten van proefprojecten over heel Vlaanderen gespreid. Zo kan ook bekeken worden wat er werkt en hoe er op maat van de situatie in verschillende gemeenten kan worden gewerkt.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik sluit me heel graag aan bij de vraag om hier niet al te licht over te stappen. Het aanbieden van warme maaltijden op school – het is al door de collega's gezegd – heeft verschillende aspecten die positief zijn richting kansarmoede, gezonde voeding, combinatie werk-gezin. Heel veel ouders rekenen daarop, rekenden daarop, maar stellen vast dat die draad postcorona niet meer wordt opgepikt door heel veel scholen.

Zeggen we daarmee dat we scholen moeten verplichten? Neen, ik denk dat we het daar allemaal over eens zijn. Het is geen decretale verplichting en het moet ook geen verplichting tout court zijn voor scholen.

Ik geloof toch dat het goed zou zijn dat we vanuit Vlaanderen kijken hoe we scholen toch kunnen overtuigen om dit aan te bieden. Als je stormloopt tegen snoep- en frisdrankautomaten wegens ongezond – daar waren we het allemaal over eens –, dan moet je toch ook inspanningen doen om een alternatief te bieden, en gezonde warme maaltijden is er zo één.

Minister, ik zou toch concreet willen vragen om na te gaan hoe we vanuit Vlaanderen scholen kunnen overtuigen om het opnieuw aan te bieden, om na te gaan hoe we kunnen helpen, eventueel good practices te delen en samenwerking binnen de scholengemeenschappen te bevorderen. Ik zou toch willen vragen om daar iets mee te doen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik kijk altijd heel graag naar de realiteit in scholen. Gisteren nog hadden we het in ons plenair debat over de druk op scholen. Maar natuurlijk – ik heb het vroeger in mijn eigen school ook gezien – als er eten is, moet het ook worden uitgeschept. Ofwel gebeurt dat door beleidsondersteunend personeel, ofwel door leerkrachten, maar iemand moet het wel doen. Ik ben blij dat een aantal collega's hier heel sterk benadrukken dat we het niet decretaal zullen verankeren en niet zullen verplichten. Het is dan aan de scholen om de afweging te maken hoe ze het willen organiseren, waar ze het organiseren, om welke reden ze het organiseren en dergelijke meer.

Er is hier gevraagd naar de problemen. Wel, personeelsinzet is er één. Ten tweede is er het Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen (FAVV). Ik kan u zeggen dat, als die langskomen op een school, het de moeite is. Dat wil ook zeggen: thoraxscreening en tuberculinehuidproeven van alle mensen die met die voeding in aanraking komen, want het is voeding voor derden. Maar ook de koude en de warme keten ... Ik kan u zeggen dat het de moeite is. Het moet allemaal worden bijgehouden. Er zijn ook sancties aan verbonden en de school moet ook een erkenning krijgen. Er is dus wel wat mee gemoeid. Als u vindt dat die stappen voor scholen niet moeten gelden, dan kom je direct in het debat – ik heb er zelf ooit een poging in ondernomen – over oneerlijke concurrentie, want waarom moet de broodjeszaak naast de school dat wel en de mensen die in de school bedienen niet, enzovoort. Ik wil dit enkel meegeven. Als scholen die afweging maken, dan is dat zo.

Iets anders vind ik zeker dat we verder moeten kijken naar de initiatieven die de minister heeft opgesomd. Als scholen aangeven dat er misschien hier of daar iets kan worden aangepast aan bepaalde drempels, dan moeten we dat zeker meenemen. Maar ik zou hier niet het grote pleidooi houden – ik heb dat ook niet gehoord – dat dit de eerste kerntaak is. Als werkende ouder zou ik het gemakkelijk vinden, maar ik vind het nog belangrijker dat er voldoende tijd en middelen naar het onderwijs gaan.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Ik heb nog een kleine suggestie voor mevrouw Goeman, die de vraag aan drie ministers heeft gesteld. Misschien kunnen we er ook nog de minister van Landbouw bij betrekken. Het is niet om het op flessen te trekken, maar onze boeren hebben het moeilijk. De korte keten is aan een opmars bezig. Dat zou ook enkele mooie projecten kunnen opleveren, waarbij we korteketenboeren groenten aan scholen laten aanleveren, zodat alvast lekkere, veilige, verse, lokaal geteelde groenten in de soep kunnen worden gedraaid. Ik zie daar toch een aantal opportuniteiten.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik begrijp de bekommernissen van de heer Daniëls. Het is niet evident en gemakkelijk om schoolmaaltijden aan te bieden. Ik wil dat zeker

erkennen. Ik stel wel vast dat het voor corona blijkbaar wel in heel wat scholen ging, maar na corona lukt het niet meer. Daar zal wel een goede reden voor zijn. Minister, wilt u in kaart brengen wat de redenen zijn waarom scholen ervoor kiezen om het niet meer te doen? Daar ben ik wel benieuwd naar.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik zeg niet dat we ons dit niet aantrekken, integendeel. Ik denk dat scholen zich die problematiek absoluut wel aantrekken. Ik vraag enkel dat de regierol in dezen specifiek zou toekomen aan het lokaal beleid, aan het lokaal sociaal beleid, waarbij vanzelfsprekend de scholen absoluut bereidheid moeten tonen, en ook tonen, om te kunnen zorgen voor samenwerking. Dat is onmiskenbaar zo. Je ziet ook de goede praktijken die gestalte krijgen of hebben gekregen, bijvoorbeeld in Antwerpen.

Er wordt gevraagd naar een evaluatie. Ik heb begrepen dat men na twee periodes met proefprojecten is gestart met de effectieve ondersteuning van de scholen. Dit schooljaar is men begonnen met een tweede reeks van projecten, waarop negen scholen hebben ingetekend en waarmee zeven scholen effectief zijn gestart. Aan de eerste projectreeksen vorig schooljaar hebben negen scholen deelgenomen. Er wordt ook samengewerkt in een netwerk met diverse partners, waarbij er ook vanuit lokaal beleid effectieve ondersteuning wordt verschaft. Op de website www.on-derwijsnetwerkantwerpen.be staat nog meer informatie. Die goede praktijken willen we zeker delen.

Tot slot: ik heb een opsomming gegeven van de initiatieven die we vanuit de Vlaamse overheid hebben genomen in samenwerking met andere beleidsdomeinen. Een nieuw project in het kader van het charter voor gezonde, evenwichtige en duurzame maaltijden, waar we de draad een beetje hebben moeten lossen, wordt heropgenomen. Er wordt dus nog een extra inspanning geleverd.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, dat we kinderen op school ook mee toeleiden naar gezonde tussendoortjes, lijkt me een evidentie. Dat kan ook in het kader van 'jong geleerd is oud gedaan' een heel positief effect hebben. We hebben de voorbije jaren echt gezien dat er een grote evolutie is gebeurd. Zaken die we vroeger onmogelijk achten, bijvoorbeeld rond frisdrankautomaten, zijn ondertussen een evidentie.

Wat betreft de warme maaltijden hebt u gelijk dat het aan de scholen zelf is om te beslissen of ze die aanbieden of niet, maar het aanbod kan toch wel een grote meerwaarde zijn voor kwetsbare kinderen maar ook voor heel wat gezinnen. Er is partnership met heel wat organisaties mogelijk.

Ik zou u willen vragen om toch vanuit Vlaanderen mee de kar te trekken en te onderzoeken wat de drempels zijn, wat de barrières zijn en hoe er een kader gecreëerd kan worden waarbinnen scholen zo gemakkelijk mogelijk, als ze dat zouden willen, een aanbod kunnen doen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik heb de heer Daniëls vooral de nadruk horen leggen op de redenen waarom het niet kan dat scholen gezonde en betaalbare maaltijden zouden kunnen aanbieden, maar het kan natuurlijk wel. We doen het samen in Antwerpen.

Het enige wat ik zeg, is dat ik het niet eerlijk vind dat uiteindelijk lokale besturen daar alleen voor opdraaien, want er hangt natuurlijk een prijskaartje aan vast. Mijn vraag – maar ik begrijp uit het antwoord van de minister dat ik zal moeten blijven

aandringen – is dat de Vlaamse Regering in haar geheel daar de verantwoordelijkheid voor opneemt, vanuit Welzijn, vanuit Lokale Besturen en vanuit Onderwijs, om een aantal projecten op te zetten om te kijken hoe het Antwerpse initiatief ook in andere gemeenten kan worden opgenomen.

Ik heb begrepen dat de heer Coel het eigenlijk ook een goed idee zou vinden en daar Landbouw bij betreft. Ik steun dat ten volle. Ik zou hem oprecht willen vragen om misschien achter de schermen bij de minister nog wat te lobbyen om hem toch te overtuigen.

De voorzitter: Voor het verslag: ik heb de heer Daniëls niet horen zeggen dat het niet kan, maar hij heeft enkel gewezen op de moeilijkheden die scholen kunnen ondervinden.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het nieuwe kwaliteitskader voor de hbo5-opleidingen Verpleegkunde – 4533 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het kwaliteitskader voor hbo5-opleidingen – 4537 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, aan het einde van vorig schooljaar schorste u vier hbo5-opleidingen Verpleegkunde. Het betrof trajecten die gericht waren op Indiase verpleegkundigen die werden aangetrokken door een Indiase zakenman om aan de slag te gaan in woonzorgcentra in Vlaanderen. Nadat deze verpleegkundigen een opleiding gevolgd hadden in een privéschool in hun thuisland, volgden ze hier de nodige lessen Nederlands en een bijkomende – weliswaar verkorte – hbo5-opleiding om zo het vereiste diploma te halen.

Omdat er veel vragen rezen over de procedure en over de competenties van de betrokken studenten, is ondertussen een onderzoek aan de gang door de Vlaamse Sociale Inspectie en hebt u de opleidingen geschorst. Het is een thema dat in verschillende commissies al aan bod is gekomen, bijvoorbeeld in de commissies Welzijn en Werk.

Tijdens de plenaire vergadering van 23 juni 2021, in antwoord op een actuele vraag van de heer Daniëls, overliep u de voorwaarden waaraan voldaan moet worden vooraleer deze opleidingen opnieuw zouden mogen opstarten. Ondertussen keurde de Vlaamse Regering een kwaliteitskader goed voor hbo5-opleidingen Verpleegkunde. Daar was al heel lang nood aan, want er was een grote leemte. Er komt nu dus een structureel kwaliteitstoezicht door de onderwijsinspectie.

Minister, wat gebeurde er met de studenten van de vier geschorste hbo5-opleidingen Verpleegkunde? U stelde toen in uw antwoord dat er een traject zou worden afgesproken met die scholen. Werd voor hen een alternatief gezocht of is de opleiding voor hen helemaal afgebroken?

Wanneer kan de onderwijsinspectie starten met de doorlichting van de lopende hbo5-opleidingen Verpleegkunde?

Op welke manier worden de onderwijsinstellingen waar de hbo5-opleidingen die thans geschorst zijn, begeleid om de opleiding weer te kunnen aanbieden? Is er enig zicht op wanneer dit zou kunnen gebeuren?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, mijn vraag sluit aan bij vorige vragen die ik in deze commissie en in de commissie Welzijn al stelde. Na een aantal vaststellingen inzake verworven competenties in hbo5-opleidingen Verpleegkunde heeft de minister een kwaliteitskader voor de hbo5-opleidingen Verpleegkunde opgesteld.

Die opleiding – dat hebben we hier vastgesteld – viel vele jaren tussen de mazen van het net, omdat het gaat om voortgezet onderwijs maar georganiseerd wordt volgens de regels van het secundair onderwijs. Daar zijn zeer goede redenen voor. Ik ken dat van vroeger in mijn toenmalige school. Er wordt soms gesproken over zalmen. Dat was nu eens dé zalmopleiding bij uitstek, bedoeld voor leerlingen die niet naar het hoger onderwijs gingen maar via de vierde graad Verpleegkunde toch hun weg vonden en later soms toch nog verder studeerden in het hoger onderwijs voor een bachelor. Dat was echt waarop werd ingezet. Ik hoop dat we dat verder kunnen blijven ondersteunen. Door het feit dat deze opleiding tussen de mazen van het net viel, waren noch de inspectiediensten van het leerplichtonderwijs, noch de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) bevoegd. Er was dus eigenlijk niets of niemand die daar van dichtbij naar keek. Het gevolg was dan ook die opleidingen sinds 2019 niet meer werden doorgelicht.

Daar komt nu gelukkig verandering in. De NVAO en de Vlaamse onderwijsinspectie gaan namelijk samenwerken. Ik vind dat een goede zaak, want dat houdt niet alleen in dat we een zicht houden op het specifieke leerlingenprofiel dat aansluit bij het secundair onderwijs, maar ook dat we de standaarden die we verwachten in een hbo5-opleiding, die geënt is op hoger onderwijs, met de bril van het hoger onderwijs kunnen bekijken.

Dat kader kwam tot stand in samenwerking met alle stakeholders, namelijk de scholen met een hbo5-opleiding Verpleegkunde, de hogescholen, het kabinet, het Departement Onderwijs en Vorming, de pedagogische begeleidingsdiensten, de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA), de Vlaamse Regering en de Vlaamse Vereniging van Studenten. U hebt daar dus een stevige club samengebracht, minister. Dat antwoordde u alleszins op mijn schriftelijke vraag nr. 890 van 8 juli 2021.

Het beoordelingskader is conform de bepalingen uit onderwijsdecreet XXX van vorig jaar en is een mix van de acht kwaliteitskenmerken van het hoger onderwijs en het referentiekader onderwijskwaliteit. Hierdoor wordt de regelgeving van beide onderwijsniveaus gerespecteerd, zoals ik daarnet aanhaalde. Bijkomend – en dat is toch niet onbelangrijk in het kader van de vragen die we gesteld hebben – zal dat kwaliteitskader ervoor zorgen dat situaties zoals vorig schooljaar niet meer voorkomen, toen Indiase studenten naar hier gehaald werden, waarbij toch wat vragen rezen over de kwaliteit. We hebben nu dus wel degelijk een toetssteen om dergelijke zaken na te gaan.

Minister, wanneer zal de inspectie voor de eerste keer aan de slag gaan met dit kwaliteitskader? Op basis van welke criteria zullen die hbo5-opleidingen nu effectief beoordeeld worden? Welke elementen nemen we daarin mee? Gaat het om een optelsom van de NVAO en de inspectie?

Minister, u hebt geen overgangsperiode gepland voor de invoering. Zijn de twintig Vlaamse hbo5-opleidingen voldoende voorbereid op dat nieuwe kwaliteitskader? Wanneer zal dat nieuwe kwaliteitskader geëvalueerd worden?

Op welke manier kunnen kwaliteitsproblemen met de Indiase opleidingsprogramma's – eigenlijk moet ik zeggen: opleidingsprogramma's voor Indiase studenten – vermeden worden?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het zijn eigenlijk twee uiteenlopende vragen. Ik heb op grond van het rapport van de onderwijsinspectie en de verificatie met de betrokken scholen overleg gehad op mijn kabinet om duidelijke afspraken te maken. Een van deze afspraken is dat de instroom van Indiase verpleegkundigen voor een bepaalde tijd wordt stopgezet, tot een individueel stappenplan is uitgewerkt om aan de decretale kaders te voldoen.

Voor studenten die al in de opleiding zaten, heb ik de volgende afspraken gemaakt. Studenten die afstuderen, moeten voldoen aan alle voorwaarden: taalvereisten en opleidingsprogramma en evaluaties op beheersingsniveau 5 – net zoals elke andere Vlaamse student. In functie van de kwaliteit van deze opleiding kunnen we ons niets anders permitteren. Daarenboven gaat het hier wel om zorg. Ik denk dus dat we daar niet licht overheen kunnen gaan.

Indien het nodig is om aan die vereisten te beantwoorden, kan dit eventueel gepaard gaan met een verlenging van het traject of het hernemen van een module, waardoor ze hun opleiding met vrucht kunnen vervolmaken.

De Vlaamse Regering heeft op 10 september het beoordelingskader goedgekeurd voor de hbo5-opleidingen Verpleegkunde. Op basis van dat beoordelingskader zal tijdens dit schooljaar een hernieuwd structureel kwaliteitstoezicht op poten worden gezet. De twintig bestaande opleidingen zullen op een schooljaar beoordeeld worden. De onderwijsinspectie neemt die taak op, samen met externe deskundigen die door de NVAO voorgedragen worden. De eerste bezoeken zijn gepland vanaf midden november.

Zoals ik al zei, heb ik de scholen medio juni op mijn kabinet 'gevorderd' om deze problematiek te bespreken. Zoals gezegd, werden toen een aantal afspraken gemaakt, waaronder het indienen van een stappenplan. Zij kunnen zich daarvoor laten ondersteunen door hun pedagogische begeleidingsdienst, als ze dat wensen.

Mijnheer Daniëls, dan zal ik nu nader ingaan op uw vragen. Zoals gezegd, gaan we samen met de onderwijsinspectie aan de slag met dat beoordelingskader vanaf midden november. De beoordeling gebeurt op basis van de criteria die in het beoordelingskader zijn opgenomen.

Gezien de unieke situatie van de hbo5-opleiding Verpleegkunde in ons onderwijslandschap werd ervoor gekozen om een specifiek beoordelingskader hbo5-opleiding Verpleegkunde te hanteren. Dat is een soort sui-generiskader, dat conform de bepalingen uit onderwijsdecreet XXX, gebaseerd is op de acht kwaliteitskenmerken van het hoger onderwijs en het referentiekader onderwijskwaliteit Vlaanderen.

Het doel van die beoordeling is nagaan of de school een kwaliteitsvolle opleiding aanbiedt en daartoe ook een kwaliteitsvol onderwijsbeleid voert. Daarom moeten sterktes, aanbevelingen en werkpunten worden benoemd, wat moet resulteren in een advies aan de Vlaamse Regering over de erkenning. De kwaliteitsbeoordeling geeft een antwoord op een globale onderzoeksvraag, die uiteindelijk uiteenvalt in drie delen. In welke mate biedt de school een kwaliteitsvolle hbo5-opleiding Verpleegkunde aan? Draagt de kwaliteitsontwikkeling daartoe bij? Respecteert de school daarbij de regelgeving? Het eindoordeel beantwoordt dan de globale onderzoeksvraag en vormt ook de basis voor het advies over de erkenning.

Alle informatie met betrekking tot de criteria hebben we gebundeld op de website van de onderwijsinspectie: www.onderwijsinspectie.be. Er is geen overgangsperiode

voorzien, maar het afgelopen schooljaar werd er wel een grondige informatieronde op poten gezet. De twintig opleidingen zijn op regelmatige basis geïnformeerd en werden via de zogenaamde 'resonantiegroep' – een reflectiegroep, een klankbordgroep – met daarin afgevaardigden van alle relevante stakeholders, betrokken in het ontwikkelproces van het beoordelingskader dat ik zonet geschetst heb.

Bij de start van het nieuwe schooljaar hebben we opnieuw zo'n informatiesessie opgezet. De scholen zijn dus goed op de hoogte van de werkwijze en de verwachtingen, waardoor een overgangsperiode ons inziens niet nodig is.

Voorafgaand aan deze beoordelingen vond er tijdens het afgelopen schooljaar al een terreinverkenning plaats in de verschillende scholen. Ook dat rapport kunt u raadplegen op de website van de onderwijsinspectie.

Het beoordelingskader wordt nu dus voor het eerst toegepast. Tijdens de hele periode kunnen de onderwijsinspectie, de externe deskundigen en de scholen feedback geven over het werken met dit beoordelingskader. We kunnen dus nog altijd wel bijsturingen aanbrengen, mocht dat nodig zijn. De onderwijsinspectie zal die evaluatie voorzien na de twintig beoordelingen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Dank u wel, minister. We weten allemaal dat we de volgende periode ontzettend veel personeel nodig zullen hebben in de zorg. Die opleidingen hbo5 Verpleegkunde vormen daarin een heel belangrijke schakel. Er was natuurlijk een leemte – dat weten we allemaal – op het vlak van de inspecties. Het is dus goed dat er nu een kwaliteitskader is en dat die inspecties opnieuw zullen plaatsvinden.

Met betrekking tot de Indiase verpleegkundigen, minister, noteerde ik dat u afspraken hebt gemaakt met de betrokken scholen, dat er een tijdelijke opschorting is van de instroom maar ook dat er toch nog geprobeerd wordt om de studenten die vorig academiejahr bezig waren, hun traject te laten beëindigen. Ik vind dat wel van belang. Ten eerste hebben we iedereen nodig in de zorg. Ten tweede denk ik dat die studenten toch wel wat het slachtoffer zijn van het hele traject dat voordien gelopen werd. Ik wil u dus vragen om de scholen daar zeker bij te begeleiden, zodat we die studenten voor wie die opleiding een aantal maanden geleden werd opgeschort, toch ook echt kunnen toeleiden naar onze zorg, vanzelfsprekend met bewaking – want daar hebt u gelijk in – van de kwaliteitseisen. Dat is nogal logisch.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel, minister, voor het op poten zetten van dat kader. Ik denk dat het goed is en in het belang van de kwaliteit van de gezondheidszorg dat dat er is, dat scholen dat weten en dat ze ook weten waartoe ze zich kunnen richten. U weet, collega's, dat mijn eerste vraag om uitleg ging over de hbo5 Verpleegkunde. Ik zal er ook vragen over blijven stellen en op die nagel blijven kloppen, wegens het eigenstandig profiel. Het werd ook opgenomen in het regeerakkoord dat dat eigenstandig profiel behouden blijft voor hbo5 in de leerzorgladder. Zoals collega Schryvers zegt, hebben we iedereen nodig in de zorg, in alle mogelijke hoedanigheden.

Er zijn twee zaken die ik nog onder de aandacht wil brengen. In Gent slaan verschillende onderwijsinstellingen – zowel secundair onderwijs maar ook al die hbo5-opleidingen – de handen in elkaar om voor een goede afstemming te zorgen, een goed eigen profiel, maar ook een goed verder studeren tussen secundair, hbo5 en hoger onderwijs. Ik wil oproepen om dat overal in Vlaanderen zoveel mogelijk te doen. Dat kan alleen maar positief zijn.

U weet dat het wetsvoorstel over teamverpleegkundigen van alles losmaakt op federaal niveau inzake de taken die ze al dan niet mogen uitvoeren. Werd u daar de laatste tijd nog bij betrokken, minister?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik wil me hier graag bij aansluiten, omdat ik zelf al enkele vragen om uitleg gesteld heb over dit onderwerp en ook in contact sta met een van de scholen die het voorwerp uitmaken van deze vraag. Aansluitend bij de vraagstellers moeten we er ook wat mij betreft alles aan doen om die leerzorgladder zo goed mogelijk te installeren. Ik vind het heel goed dat elke school geëvalueerd en geïnspecteerd wordt en ook de kans krijgt om haar verhaal te doen, want hun zorg is vooral om kwaliteitsvolle opleidingen te organiseren. Heel wat besturen staan klaar met vragen naar opgeleide personeelsleden. Ze voelen dat de druk zeer groot is. Ik wil nogmaals benadrukken dat we er alles aan moeten blijven doen om het profiel van de hbo5'er waar te kunnen blijven maken.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Ik heb een klein aanvullend vraagje. Ik hoor hier dat de inspectie op één schooljaar al die scholen wil bezoeken. Het is niet gebruikelijk dat men in een keer alle doorlichtingen voor die richting doet. Het is waarschijnlijk wel een goede zaak om een goede stand van zaken op te maken. Is het de bedoeling om dat in de toekomst ook zo te blijven doen, bijvoorbeeld om de drie jaar? Of is dat een eenmalige operatie?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik wil van deze gelegenheid gebruik maken om eerst en vooral te zeggen dat ik het een goede zaak vind dat dat kwaliteitskader nu ontwikkeld wordt. Daarnaast wil ik nogmaals benadrukken dat ook wij vinden dat hbo5 absoluut zijn plaats moet behouden binnen die zorgleerladder, dat dat een opleiding is waar inderdaad mensen kunnen instromen die zeker een meerwaarde hebben, ook op het terrein, in een sector waar inderdaad een ongelooflijke vraag is naar personeelsleden. Als ik het goed begrepen heb, is minister Weyts daarover in constructief overleg met minister Vandenbroucke, die mijn mening dienaangaande volledig deelt. Ik hoop dus inderdaad dat er snel meer resultaten op tafel komen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het is inderdaad ongebruikelijk dat die twintig scholen in een schooljaar allemaal worden geaudit door de onderwijsinspectie. Ik denk dat we, gelet op de incidenten die zich hebben voorgedaan en de bekommernis omtrent perceptie, reputatie en kwaliteit van de opleidingen, daar snel in moeten schakelen. Ik denk dat de opleidingen er zelf alle baat bij hebben dat we ervoor zorgen dat ze objectief geanalyseerd worden en in kaart worden gebracht, zodat we weer met een sterk merk aan de slag kunnen.

We zitten natuurlijk met de Europese inbreukprocedure, een lang aanslepend conflict met de Europese Commissie omtrent de validering van onze hbo5-opleidingen. Die hebben inderdaad een specifiek karakter, en dat willen we ook zo houden. Daarom hebben mijn kabinet en ik een voortrekkersrol gespeeld in de dialoog met het federale niveau over de wet betreffende de uitoefening van gezondheidsberoepen (WUG), die aangepast moet worden. Dat is niet alleen een zaak van minister Vandenbroucke, maar ook van de Franse Gemeenschap, waar de inzichten gelukkig in de goede richting geëvolueerd zijn. Aanvankelijk zat men daar op een totaal ander spoor, dat volledig conflicteerde met onze inzichten, maar daar is men toch wel wat van aan het terugkomen.

De Europese Commissie heeft een nieuw instrument opgericht, namelijk de 'package meeting', waarbij we medio oktober verantwoording kunnen geven in het kader van die inbreukprocedure. Op dat vlak is het goed dat we nu net in de Vlaamse Regering de Vlaamse zorgladder hebben goedgekeurd. We kunnen dus uitleggen welke heel specifieke positie hbo5 inneemt in onze visie op de organisatie van de zorg en de opleidingen voor de zorg. Die hbo5-opleiding heeft een heel specifiek aanbod en komt tegemoet aan de vraag van zowel de gezondheidszorginstellingen als de studenten. Ik denk dat bijna de helft van de werknemers in de zorg dat pad heeft bewandeld om te komen tot hun tewerkstelling. Voor ons staat het buiten kijf dat we die hbo5-opleiding nodig hebben. Net daarom til ik zwaar aan de problematiek van die Indiase studenten, waar toch wel wat is misgelopen. We kunnen het ons niet permitteren om daar niet aan te verhelpen. Ik herhaal dat we daarvoor een stappenplan afgesproken hebben. Zolang dat stappenplan voor elk van die instellingen niet op punt staat, kunnen er geen migrantenstromen, geen instroom van kandidaat-studenten uit landen als India, doorgaan en moet hun opleiding dus worden opgeschort.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): De hbo5-opleidingen hebben een heel specifieke plek in de zorgopleidingen. Ik ben tevreden dat dat hier van alle kanten nogmaals wordt onderschreven. Via het kwaliteitskader dat er nu is, minister, denk ik dat we echt kunnen helpen, dat we ervoor kunnen zorgen dat die opleidingen goed opgeleide mensen laten afstuderen. Die hebben we heel erg nodig in de zorg. Dat is dus een zeer positieve stap vooruit.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): De afkorting is eigenlijk GWUG, want het is de gecoördineerde wet op de uitoefening van de gezondheidsberoepen, vroeger KB nr. 78 van 10 mei 2015. Ik heb hier trouwens vandaag iets interessants geleerd. Als we soms met minister Vandenbroucke op een ander spoor zitten, dan moeten we eigenlijk naar mevrouw Goeman bellen. Mevrouw Goeman zei zonet dat de minister op haar spoor zit. Dus we weten nu eindelijk, als minister Vandenbroucke lastig doet, dat dat niet minister Vandenbroucke is maar dat het collega Goeman is die aan de minister zegt wat hij moet doen. Dat is interessant om te weten.

Hannelore Goeman (Vooruit): We zijn een team, ja.

Koen Daniëls (N-VA): Er zijn nog een paar puntjes die we dan kunnen doorgeven.

Alle gekheid op een stokje: ik denk, als Europa vindt dat die opleiding in Vlaanderen en bij uitbreiding in de gewesten in België niet meer in hbo5 kan zitten, dan zou ik heel graag van Europa horen hoe het dan wel de problematiek van het knelpuntberoep van verpleegkundige in Vlaanderen wil oplossen. Als alle hbo5'ers uit de ziekenhuizen verdwijnen, dan moet de helft van de ziekenhuizen dicht. Maar daarover hoor ik Europa niet. Dus, minister, u hebt alle steun vanuit dit parlement.

Het is een nagel waar ik al jaren op klop en een aantal collega's ook: alstublieft, zorg voor die leezorgladder. Die werd goedgekeurd. We hebben een kwaliteitskader. Een kwaliteitsvolle opleiding, een perfecte zelfopleiding: houden, die handel!

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het stimuleren van cultuureducatie – 4540 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, nu het schooljaar min of meer normaal begonnen is, is er gelukkig ook weer ruimte voor extra-murosactiviteiten en allerlei andere projecten, al dan niet onder begeleiding van externen, binnen de schoolmuren. Scholen die rond kunst en cultuur aan de slag willen gaan, kunnen terecht bij Cultuurkuur voor onder andere financiële ondersteuning.

Kunstkuur bijvoorbeeld is een project waarbij leerkrachten uit het deeltijds kunstonderwijs en een bepaalde school of instelling voor hoger onderwijs gedurende drie schooljaren intensief samenwerken.

Scholen die een kleiner creatief schoolproject met minstens een externe culturele partner willen uitwerken, kunnen een subsidieaanvraag voor een dynamoPROJECT indienen. Er is telkens maximum 2000 euro per project voorzien. Normaal gezien zijn er jaarlijks twee indienmomenten, namelijk 15 mei en 15 november.

Nu merken we toch duidelijk, minister, dat de belangstelling voor deze projecten bij de scholen tanend is. Op 1 september 2021 mochten 83 nieuwe Kunstkuren opstarten. Op 1 september 2020 waren dat er nog 104. Ook bij de dynamoPROJECTen zien we een dalende trend: in het najaar van 2019, toen er van corona nog geen sprake was, kregen 184 projecten ondersteuning. Wegens de coronacrisis werd beslist om de indienronde van het voorjaar 2020 te annuleren. Op mijn schriftelijke vraag naar wat meer duiding bij deze eenzijdige beslissing, antwoordde u dat projecten niet afgekeurd werden maar wel 'on hold' gezet werden. Bij de najaarsronde van 2020 kregen 156 scholen groen licht om hun project uit te voeren. Maar de meest recente cijfers nopen toch tot actie, lijkt mij: in het voorjaar van 2021 krijgen slechts 64 scholen een projectsubsidie. Dat was niet meteen omdat er strenger geselecteerd werd, maar omdat er minder aanvragen waren.

Ik heb dan ook de volgende vragen voor u, minister. Welke acties zult u ondernemen om scholen te stimuleren om weer ten volle in te zetten op cultuureducatie? Komt er een communicatiecampagne rond de mogelijke subsidiekanalen? Voorziet u extra subsidies voor bepaalde projecten? Gaat u in overleg met uw collega van Cultuur om ook vanuit de kunstensector tijdens de relance extra in te zetten op cultuureducatie via de scholen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil het eerst hebben over de impact van corona op cultuureducatieve initiatieven. U wijst op de daling van het aantal ingediende projecten. Ik zou niet onmiddellijk de conclusie durven te trekken dat dat gerelateerd is aan een tanende belangstelling. De projecten die nu lopen, werden namelijk vorig schooljaar opgesteld, ingediend en goedgekeurd. Ik heb er alle begrip voor dat schoolbesturen vorig schooljaar andere katten te geselen hadden in volle coronatijd. Daarbij komt ook nog eens de onzekerheid dat men niet wist of het wel zin had om een project in te dienen dat misschien niet zou kunnen doorgaan wegens de beperkende coronaveiligheidsmaatregelen. Ik denk dat dat wel een rol gespeeld zal hebben.

Wanneer je de nodige subsidiekanalen voorziet, moet je die natuurlijk ook bekendmaken. Vanuit CANON Cultuurcel zijn we via allerlei kanalen actief om scholen en leerkrachten te stimuleren om die subsidiekanalen te benutten.

Ik som even onze actieagenda op. Zowel voor Kunstkuur als voor DynamoPROJECT organiseren we een feedbacktraject over ingediende dossiers dat de nadruk legt op opportuniteiten en groeimogelijkheden voor toekomstige aanvragen.

Op 21 september werd door het HIVA, het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving, met steun van minister-president en minister van Cultuur Jambon, het onderzoeksrapport 'Cultuureducatie in de vrije tijd. Een tweede veldtekening' voorgesteld. Ook daar is dus de nodige aandacht voor cultuureducatie.

Op 24 september vierde Epos de Europese Dag van de Talen in Antwerpen. We hebben van de gelegenheid gebruikgemaakt om aan alle deelnemers een pakket te bezorgen met onze initiatieven rond cultuureducatie.

Specifiek voor dynamoPROJECT is er begin oktober een infosessie om scholen te ondersteunen en te stimuleren om een aanvraag in te dienen.

Ook begin oktober ontvangen alle basisscholen een pakket met de recente publicatie naar aanleiding van de Beste Boekenjuf/Boekenmeester. In dit pakket zit ook duidingsmateriaal over het platform Cultuurkuur.

Daarnaast zijn er op de Cultuurdagen van 13 en 14 oktober ook specifieke sessies georganiseerd over Kunstkuur en dynamoPROJECT. Leerkrachten in spe maken zo kennis met de ondersteuning die de Vlaamse overheid biedt.

Ook op de UNESCO Trefdag van midden oktober zullen we materiaal in verband met cultuureducatie bezorgen.

We bereiden momenteel ook de Inspiratiedag 'Cultuur op school' voor, die in het voorjaar van volgend jaar zal plaatsvinden in Leuven. Daarbij richten we ons tot leerkrachten basis- en secundair onderwijs en zorgen we voor gastlezingen en workshops door experts.

Cultuurkuur fungeert ook als een belangrijke digitale ontmoetingsplek tussen cultuur en onderwijs.

Er verschijnen ook nieuwe inspirerende praktijkvoorbeelden van Kunstkuur en dynamoPROJECT.

We hebben ook de digitale nieuwsbrief van CANON Cultuurcel, naast de communicatie via Facebook, Klasse, KlasCement en de communicatie van Onderwijs Vlaanderen.

Met al deze communicatieve acties hopen we dat we de coronadip achter ons te kunnen laten en dat iedereen weer de draad opneemt.

U vroeg of er extra middelen moeten komen. Volgens mij ligt daar momenteel de oplossing niet. De budgettaire situatie is er ook niet naar om daaraan tegemoet te komen. Als je vaststelt dat de middelen die momenteel beschikbaar zijn, niet volledig worden aangesproken, dan is het in eerste instantie nodig ervoor te zorgen dat de appetijt opnieuw wordt gewekt bij de scholen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Bij het schrijven van een vraag weten we soms nog niet wat de toekomst brengt inzake nieuwe cijfers die mogelijk binnen het onderwijs gehanteerd moeten worden. Dat wilde ik toch nog even duiden.

U had het over de dalende lijn. Ik denk dat corona daar inderdaad voor een groot stuk verantwoordelijk voor is. Ik heb zelf een kind dat les volgt in het basisonderwijs. Ik merk toch dat corona een grote impact heeft op die generatie van kinderen.

Ik denk dat we er alles aan moeten doen om die jongeren, die net als de rest van de wereld een tijdje afgesloten geweest zijn van alles inzake sport, cultuur en kunst, hiermee in contact te brengen. Ik denk dat Cultuurkuur en DynamoPROJECT daar de ideale gelegenheid voor zijn.

Ik ben blij om te horen dat kunsteducatie hoog op de agenda blijft staan, dat we cultuur en kunst voor jongeren belangrijk blijven vinden en dat we hen ook in contact willen brengen met die kunst- en cultuureducatie, en dat we dat niet alleen op papier doen. We brengen hen niet alleen op papier in contact met een Van Eyck, we verwachten van scholen en organisaties ook de flexibiliteit om, bijvoorbeeld via DynamoPROJECT, hen daarmee in contact te brengen.

In het verleden heb ik al vragen gesteld over cultuureducatie. Toen maakte ik de vergelijking met SportKompas, waar u als minister van Sport jongeren in contact brengt met allerlei sporten en probeert hen wegwijs te maken in welke sport het best bij hen past. Toen heb ik het advies gegeven om te onderzoeken of een cultuur- of kunstkompas een mogelijkheid zou zijn.

Zijn er ter zake al stappen gezet? Het was de bedoeling om samen met het deeltijds kunstonderwijs jongeren in contact te brengen met die cultuureducatie.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): We vinden het allemaal heel belangrijk dat er cultuureducatie op onze scholen gegeven wordt. Die moet kwalitatief en professioneel zijn, vandaar ook die projecten. Ik sluit me aan bij de nuancering van de minister dat de cijfers die we nu hebben, wel bekeken moeten worden in het kader van corona. Kunstkuur wordt natuurlijk ingediend voor drie jaar. Het dko neemt daar initiatief in. Het loopt drie jaar. Ik kan me voorstellen dat een dko er niet elk jaar een project kan bijnemen. Dat is nog een kanttekening. Desalniettemin moeten we dat zeker opvolgen.

Mijn vraag gaat eerder over de organisatie en het indienen van het dossier. Het dko is dus vooral de initiatiefnemer in het opbouwen van een dossier rond Kunstkuur, dat dan drie jaar loopt. Ik hoor van sommige dko's dat ze daar iemand voor vrijstellen gedurende een aantal uur om de gesprekken met de scholen te voeren en het hele dossier op te maken en in te dienen. Is dat algemeen zo? Hebt u daar een idee van, minister? Krijgt daar altijd iemand uren voor of moet dat soms tussendoor gebeuren? Zit daar misschien nog een drempel om warm te lopen om meer projecten in te dienen?

Voor de dynamoPROJECTen ligt het initiatief bij de school, die dan een externe partner moet zoeken. De school moet het dossier indienen. Het is ook normaal dat je dat vraagt, want ze krijgen een subsidie. Natuurlijk heb je altijd de jury die oordeelt en dus ook negatief kan oordelen. Gebeurt dat vaak? Is dat misschien een drempel voor de scholen? Ze moeten er toch werk en energie in steken. Nemen we dat mee in de evaluatie van de projecten?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dank u voor alle suggesties.

Ik moet bekennen dat ik nog voor een moeilijke budgettaire operatie sta. SportKompas is inderdaad iets heel efficiënts om leerlingen van het vierde en vijfde leerjaar kennis te laten maken met diverse sporten, maar daar lag ook een heel lang wetenschappelijk pad van aan de basis. Dat heeft verschillende miljoenen euro's gekost voor de ontwikkeling van een valide testsysteem.

Als we dat voor cultuur ook moeten doen, zal dat ook tijd en boterhammen en veel centen vergen. Dat zal iets voor de lange termijn zijn, wat niet belet dat ik het nog

altijd een goed idee vind. Het zou een leuke promo kunnen zijn voor het dko. Om dat gevalideerd op te stellen, om te detecteren welke de muzikale of kunsttalenten zijn van kinderen: dat is nog wat anders dan het sportieve. Dat appelleert aan het fysieke, terwijl kunst in vele gevallen gaat over talenten die zich niet fysiek manifesteren maar eerder een beroep doen op creativiteit en kunstzinnigheid. Dat is een werk van lange adem, maar ik gooi het absoluut niet weg, in de volle wetenschap dat dat wel wat budgetten zou vragen, als het überhaupt mogelijk zou zijn. Ik moet eens bekijken – het vergt misschien wat minder werk – of we daar een soort studieopdracht zouden kunnen geven, een literatuurstudie, of er zoiets bestaat in het buitenland.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dank u, minister.

De lokale besturen zijn de grootste inrichter van dko, mevrouw Krekels. Ze investeren ongelooflijk veel in de link tussen het dko en het leerplichtonderwijs. Ze maken daar heel veel uren en middelen voor vrij. Dat wou ik nog eens benadrukken.

Minister, ook al is het iets wat op langere termijn mogelijk moet worden, dan moeten we er toch alles aan doen om de expertise in het dko, waar de buurlanden heel jaloers naar kijken, te gebruiken. Wat onbekend is, is onbemind. De eerste stap is dat men in contact komt met cultuur en kunst. Dat kan dan via het dko. Dat is een van de meest laagdrempelige manieren voor dat contact.

Ik neem zeker mee dat u bereid bent om daar eventueel een studieopdracht voor uit te schrijven. Dat kan zeker, we hebben heel wat expertise, zeker ook in het hoger kunstonderwijs, dat daarvoor open staat.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over afwezigheden in het deeltijds kunstonderwijs
– 4549 (2020-2021)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Alle leerlingen in het lager onderwijs zijn voltijds leerplichtig. Ze moeten dus altijd aanwezig zijn, behalve bij een gewettigde afwezigheid. En welke deze gewettigde afwezigheden zijn, bepaalt de Vlaamse Regering. Bij sommige gewettigde afwezigheden is er toestemming van de directie vereist, bij anderen is dat dan weer niet nodig.

Wie in het leerplichtonderwijs afwezig is wegens ziekte, hoeft niet altijd een doktersattest voor te leggen. Een verklaring van ziekte, ondertekend en gedateerd door een ouder, volstaat, zolang de ziekteperiode niet langer dan drie opeenvolgende kalenderdagen is, en bovendien kan zo'n verklaring hoogstens vier keer per schooljaar ingediend worden. Directies registreren dit soort afwezigheid dan onder code Z. Problematische afwezigheden worden van nabij opgevolgd, in samenwerking met het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB).

Aan de andere kant zijn er voor het niet-leerplichtonderwijs, het deeltijds kunstonderwijs (dko) bijvoorbeeld, ook een aantal regelgevingen over gewettigde afwezigheden. Om financieerbaar te zijn, moeten leerlingen tussen 1 september en 1 februari minstens twee derde van alle lessen aanwezig zijn. Gewettigde afwezigheden tellen mee als gevolgde lessen.

Nu de academies sinds 1 september ook alle aan- en afwezigheden digitaal moeten registreren in de schoolsoftware, werden blijkbaar ook een aantal modaliteiten rond gewettigde afwezigheden aangepast. Kinderen die bijvoorbeeld afwezig zijn door ziekte, maar geen medisch attest kunnen voorleggen, worden geregistreerd onder code P. Maar in de periode van 1 september tot 1 februari van het lopende schooljaar worden, per vak, maximaal drie P-codes als gewettigd afwezig aanvaard. Deze code P wordt trouwens nogal vaak voor heel wat andere zaken zoals groepswerken – in het leerplichtonderwijs dan –, schoolsportwedstrijden enzovoort gebruikt.

Het is toch wel een vreemde vaststelling, minister, dat het beleid rond gewettigde afwezigheden strenger is in het niet-leerplichtonderwijs dan in het leerplichtonderwijs. Daar leven heel veel vragen rond van het dko, de ouders en de artsen.

Minister, waarom worden er strengere regels toegepast in het beleid rond afwezigheden in het deeltijds kunstonderwijs in vergelijking met het leerplichtonderwijs?

Waarom werd deze maatregel sinds dit schooljaar aangepast, net nu het dko nog steeds de gevolgen van de coronacrisis voelt in het aantal inschrijvingen?

Overweegt u om de regelgeving voor het niet-leerplichtonderwijs alsnog af te stemmen op de regeling in het leerplichtonderwijs? Zo ja, binnen welke termijn?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We zijn het erover eens dat het dko meer is dan een hobby. We beschouwen het echt als onderwijs, met vooropgestelde onderwijsdoelen en een lessenrooster met verplichte vakken en keuzevakken. De inschrijving in een academie brengt een zeker engagement met zich mee om de lessen ook daadwerkelijk te volgen.

De sector hecht groot belang aan de inbedding in het beleidsdomein Onderwijs. Artistiek en pedagogisch sterke leerkrachten staan in voor de begeleiding van de leertrajecten. De middelen die we jaarlijks investeren in de academies maken dat heel wat buurlanden ons ons systeem van kwaliteitsvol artistiek onderwijs in de vrije tijd benijden. Een zeer vrijblijvend participatiebeleid strookt niet met die onderwijsgedachte.

De regeling voor het dko is niet strenger. Tot voor kort konden schoolbesturen zelf bepalen wanneer leerlingen gewettigd afwezig waren. Daar is een budgettaire component aan verbonden. Het beleid daarover liep sterk uiteen van academie tot academie. In een aantal academies leidde dat tot een zeer lakse benadering van de aanwezigheidsverplichting. Vandaar dat we nu met de Vlaamse Regering gekozen hebben voor een uniforme regeling voor gewettigde afwezigheden in alle academies.

Dat leerlingen wegens verplichtingen voor hun studies of werk – in het geval van volwassenen – soms niet kunnen deelnemen, is vanzelfsprekend. Het besluit somt beroeps- en schoolverplichtingen expliciet op als gewettigde afwezigheden. Uw voorbeelden, groepswork of schoolsportevenementen, passen perfect in die categorie en zijn verantwoord voor een gewettigde afwezigheid.

U maakt de vergelijking met het leerplichtonderwijs, waar ouders vier keer een korte afwezigheid van maximaal drie dagen kunnen wettigen, terwijl men in het dko bij ziekte maar drie keer per vak gewettigd afwezig kan zijn zonder medisch attest. U vergelijkt die twee. Maar de omvang van de onderwijstijd verschilt enorm. In het basisonderwijs volgen leerlingen 28 wekelijkse lestijden en in het dko maar maximaal 4 wekelijkse lestijden. Gemiddeld hebben de leerlingen maar 2 lesmomenten per week.

Wat de compensaties door corona betreft, weet u dat er dit schooljaar heel wat bijkomende middelen via overbruggingslestijden naar het deeltijds kunstonderwijs gaan om de schok van de coronacrisis op te vangen. Met de overbruggingslestijden voorzien we in totaal bijna 6,5 miljoen euro extra. Daardoor kunnen academies

hun onderwijsaanbod in alle vestigingsplaatsen behouden en de opleidingen organiseren zonder in te boeten op de onderwijskwaliteit. Dat het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODI) de aanwezigheidsverplichting controleert, is een logische resultante daarvan. We stellen het dko gelijk met een bepaald niveau, we koppelen daar lessenroosters en onderwijsdoelen aan en een financiering, en als het nodig is een extra financiering. Daartegenover staat dat we heldere, uniforme regels hebben inzake afwezigheden en dat we die controleren.

We gaan de nieuwe regeling monitoren en zo nodig bijsturen in overleg met de sector. Het is goed om daarmee te starten, maar als er bijstellingen vereist zijn, zullen we dat na evaluatie zeker doen. Ik denk toch dat het niet zo streng is als soms wordt voorgesteld. Maar als de regeling op het terrein moeilijkheden meebrengt, zullen we dat zeker bekijken. Het staat niet in marmer gebeiteld.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Er komt heel wat waardering van het terrein voor de extra inspanningen die worden geleverd door corona ten aanzien van het kunstonderwijs. Ik hoor heel veel positieve reacties.

De overheid vraagt naar kwaliteitsgaranties. Daar heeft niemand problemen mee. Maar ik hoor heel veel bemerkingen van directies en ouders, ook van directies van het basisonderwijs, die nu voor elke schoolreis of activiteit een bewijs moeten meegeven met de leerlingen om het afwezig zijn in het dko te wettigen. Dat zorgt alleen maar voor planlast. Dat zijn de signalen die we horen.

Het is goed om te weten dat er geëvalueerd en gemonitord zal worden. Ook van de artsen zijn er opmerkingen: als een kind ziek is, wat misselijk is, buikloop of hoofdpijn heeft, moet er al een attest komen. Dat is een verhoogde planlast. Ik hoop dat we de evaluatie goed kunnen uitvoeren en dat er geluisterd wordt naar het terrein.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik heb niet echt een vraag, maar ik wil toch aankaarten dat we hier mogelijk te maken hebben met groeipijnen van het werken in een niveau-decreet. Dat is pas in de vorige legislatuur opgestart. Collega Vandromme was daar ook bij in een andere hoedanigheid. Ze heeft daar zeker mee aan gewerkt.

Ik heb in die periode benadrukt dat het voor veel ouders en kinderen nog altijd een hobby is, ook al willen we dat niet zo benoemen. De mensen hebben de mentaliteit om hun kinderen naar de teken- of zangles of wat dan ook te brengen en springen dan ook wat nonchalanter om met de aanwezigheid van hun kind in het dko. Ik denk dat hier gewoon nog een 'mentaliteitsgroei' nodig is. Daarom moeten we het evenwicht nog vinden. Er zijn strengere regels, maar we moeten toch ook niet te streng zijn. We zijn allemaal voorstander van de vermindering van de planlast.

We moeten goed het evenwicht behouden tussen wat we wensen en beogen, en de eventuele versoepeling van de maatregelen. Ik wil de aandacht en dat evenwicht zeker bewaren.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik ben het eens met die laatste bemerking. De evaluatie in functie van de planlast lijkt me een belangrijk element. We zoeken altijd naar het optimum om ervoor te zorgen dat de zaken toch wel ernstig worden genomen en dat de afwezigheden worden gemonitord en bijgehouden. Daartegenover staat natuurlijk de verantwoordingsplicht en de planlast. Als dat problemen zijn, kunnen we daar wel aan tegemoetkomen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Het dko bestaat al lang, het decreet heeft dat nog versterkt, nog meer ingebed in het onderwijs. Veel ouders doen heel wat inspanningen om hun kinderen na school tijdig naar de les te krijgen.

Minister, wie daar laks mee omspringt, mag zeker worden aangesproken, maar we moeten echt het evenwicht vinden tussen planlast en controle.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de financiering van het volwassenenonderwijs – 4575 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de toepassing van het Financieringsdecreet voor het volwassenenonderwijs – 4632 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik kom terug op mijn vraag om uitleg van 18 maart betreffende de ondersteuning van het volwassenenonderwijs. De impact van de COVID-19-crisis op het volwassenenonderwijs was groot en spreidt zich uit over de twee werk- en financieringsjaren 2020 en 2019. Het acute probleem dat zich toen aandeed voor de financiering en van de omkadering van de centra voor volwassenenonderwijs (CVO's) en centra voor basiseducatie (CBE's) voor het schooljaar 2021-2022 is grotendeels opgelost door de inzet van het eenmalig educatief overbruggingskrediet. En dat is uiteraard een goede maatregel geweest.

Er dienen zich echter nog grotere én structurele problemen aan op het vlak van de financiering van het volwassenenonderwijs. Vooreerst blijkt de administratie de in het decreet voorziene aftopping op een discutabele manier toe te passen. De aftopping was voorzien om de groei van de omkadering van de CVO's jaarlijks tot maximaal 0,8 procent te beperken teneinde de overheidsuitgaven onder controle te houden. Maar de huidige toepassing met een aftopping per studiegebied zorgt voor een recurrente daling van wellicht 4 procent.

Komt daarbij dat de scherpe daling van de deelname aan het volwassenenonderwijs in 2020 en 2021 een groot negatief effect heeft op de berekening van de omkadering in de werkjaren 2022-2023, 2023-2024 en 2024-2025. De in het decreet voorziene overgangsregeling is in 2022-2023 slechts beperkt tot 33 procent en verdwijnt voor de volgende jaren.

Een crisis biedt ook een kans op een sprong voorwaarts, lezen we in de visienota Edusprong. Opleiding en vorming zijn hierbij cruciale elementen. Het Vlaams volwassenenonderwijs is een belangrijke partner voor een samenleving die opstaat uit de crisis, die nieuwe wegen inslaat en nieuwe kansen benut. De CVO's en CBE's zijn daarbij een belangrijke schakel binnen een breder veld van vorming, opleiding, werk en sociale ontplooiing, niet als concurrent, maar als partner van andere opleidingsverstrekkers.

Dat kunnen we alleen maar onderschrijven, maar ondertussen weten we ook dat de Edusprongmiddelen niet kunnen worden ingezet voor de reguliere werking. En

mocht dat toch kunnen, dan nog zouden de centra voor volwassenenonderwijs niet gered zijn, want we zitten nog met die aftoppingsregel. Ten slotte loopt Edusprong ook tot 2022-2023, terwijl het corona-effect nog minstens twee jaar langer doorloopt in de financiering. Kortom, de Edusprong zal het structurele financieringsprobleem van het volwassenenonderwijs niet oplossen, hoogstens tijdelijk verlichten.

Minister, u haalde al verschillende keren aan dat we in het jaar van het levenslang leren zitten. Dan denk ik dat we er echt iets aan moeten doen om het volwassenenonderwijs tegemoet te komen. Erkent u de problematiek van de berekening van de aftopping? Gaat u in overleg met de sector om de problematiek te bespreken? Wat zult u ondernemen zodat we kunnen spreken van een echt relancebeleid voor het volwassenenonderwijs, ook op lange termijn?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik wil met deze vraag ook mijn bezorgdheid uiten ten aanzien van het volwassenenonderwijs. Het is nog even 2021, het jaar dat werd uitgeroepen tot het jaar van de opleiding. Het is dan ook wat bitter om vast te stellen dat net dit jaar de regering beslist heeft om te knippen in de middelen van de centra voor volwassenenonderwijs. De sector maakt zich dan ook terecht grote zorgen. We weten vanzelfsprekend dat het Financieringsdecreet geleidelijk wordt toegepast, met tijdelijke en afnemende compensatiemaatregelen. Het eerder dit jaar goedgekeurde decreet, dat een educatief overbruggingskrediet mogelijk maakt, zorgt tijdelijk voor een mildering, maar geen oplossing van het probleem.

Wat gebeurt er concreet? Eerst past de administratie het Financieringsdecreet toe, dan de overgangsregeling en daarbovenop het overbruggingskrediet. Ik trok al eerder aan de alarmbel, in juni jongstleden. De implicaties van het nieuwe decreet worden de jaren erna echter veel groter wegens het uitdoven van de compensatieregeling en het wegvallen van het overbruggingskrediet. De tegenvallende inschrijvingsaantallen van het voorbije jaar en het jaar ervoor als gevolg van corona spelen vanzelfsprekend ook een belangrijke rol.

Alsof dat nog niet genoeg is, komt mij ter ore dat de administratie het decreet toepast op een manier die de decreetgever allerm minst bedoeld heeft. De administratie past de in het decreet voorziene aftopping van 0,8 procent toe op het niveau van studiegebied. Dat betekent dat schommelingen in leerlingenaantallen per studiegebied, wat heel eigen is aan het volwassenenonderwijs, waar de schommelingen groot kunnen zijn, desastreuze effecten hebben. De daling naar beneden is niet afgetopt, die naar boven met 0,8 procent. Dat maakt dat een plotse daling van bijvoorbeeld 10 procent zo'n twaalf jaar voortdurende stijgingen binnen dat studiegebied nodig heeft om weer op het oude niveau te komen. Dat is een onwerkbaar, niet organiseerbare en onrechtvaardige situatie. Maar er is hoop. Het is oplosbaar, minister, als u dat maar wilt.

Welk initiatief zult u nemen om de aftoppingsregels te laten toepassen zoals het decreet voorziet en zoals het ook bedoeld werd? De coronajaren met dalende inschrijvingscijfers in het volwassenenonderwijs maken dat de compensatieregeling veel minder goedmaakt dan bedoeld werd. Wilt u bijkomende initiatieven ter zake nemen? De toegekende overbruggingskredieten gelden initieel voor één jaar, waardoor er extra middelen en mensen dreigen te verdwijnen. Plant u nieuwe initiatieven in die zin?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik begrijp natuurlijk de bezorgdheid met betrekking tot het huidige principe omtrent het toepassen van de groei. Op verschillende fora is die bezorgdheid mij ook tegemoet gekomen. Ik heb daarover ook al rond de tafel gezeten met de sector zelf. En we zijn ook aan de slag met de administratie.

Maar ik ga eerst even terug naar het Financieringsdecreet, dat nu niet bepaald de resultante is van een ingreep, zoals geschetst door een van de vraagstellers, van vrij recente aard. Het is een beslissing die eerder al is genomen.

In het decreet Financiering Volwassenenonderwijs wordt voor het toepassen van de groei verwezen naar 'voor alle studiegebieden'. En dat is natuurlijk de discussie die momenteel speelt. Het decreet expliciteert niet onomwonden of dit moet worden begrepen als 'voor alle studiegebieden samen' of 'voor elk studiegebied'. Bij de bouw van de rekenmotor is men destijds uitgegaan van de tweede interpretatie. Die werkwijze laat toe om de middelen die gegenereerd worden voor de studiegebieden, afzonderlijk te monitoren en om bij eventuele aanpassingen aan het groeipercentage te differentiëren naargelang het studiegebied. Bij het bepalen van het educatief overbruggingskrediet is bijvoorbeeld al gekozen voor een gedifferentieerde aanpak per studiegebied.

Om de impact van corona en de gedaalde inschrijvingen wat te kunnen ondervangen, is voor het huidige schooljaar 2021-2022 een educatieve overbruggingsregeling voorzien van maar liefst 14,5 miljoen euro, toegekend aan de centra voor volwassenenonderwijs en de centra voor basiseducatie. Dat is, voor alle duidelijkheid, aanvullend op de bestaande compensatieregeling. Dankzij die maatregelen hebben de centra voor het huidige schooljaar ook een heel hoog percentage van de omkadering voor het schooljaar 2020-2021 toegekend gekregen. Voor de centra voor volwassenenonderwijs was dat 98,4 procent en voor de centra voor basiseducatie 98,89 procent.

Dat overbruggingskrediet is uitgewerkt vóór het relanceplan Edusprong. Edusprong is er dus nog eens bovenop gekomen. De educatieve overbruggingsregeling zorgt ervoor dat de centra voor volwassenenonderwijs en de centra voor basiseducatie alvast in het huidige schooljaar voldoende zuurstof zullen hebben om zich in het kader van het relanceplan van het volwassenenonderwijs volop als belangrijke partner in te schrijven.

Er wordt hier een tikje een zwartgallig beeld geschetst, ongetwijfeld geïnspireerd door de kunst in deze ruimte. Maar als je die kap afneemt, zul je zien dat Edusprong staat voor 60 miljoen euro investeringen in het volwassenenonderwijs. Die middelen zijn natuurlijk tijdelijk van aard, maar hebben wel de bedoeling om een boost te geven aan het volwassenenonderwijs en te zorgen dat ook het aanbod dat geformuleerd wordt, nog beter aansluit bij de noden in heden en toekomst in de markt. En dus gaan we wel uit van een duurzaam effect op de aantrekkelijkheid van de cursussen die worden aangeboden en dus uiteindelijk op de toekomstbestendigheid van het volwassenenonderwijs.

Ik wil de centra ook stimuleren om in navolging van corona prioritair in te zetten op het verhogen van de participatie aan levenslang leren, verder bouwend op de sterktes, de knowhow en de expertise van het volwassenenonderwijs. De flexibilisering en vernieuwing van het aanbod die we met Edusprong beogen, moet een blijvend effect genereren in het volwassenenonderwijs, bijvoorbeeld ook door het aantrekken van nieuwe doelgroepen.

De vragen die worden gesteld in verband met de financiering van de centra, zijn net daarom ook pertinent. De wijze van financiering moet de centra in staat stellen om de oefening, ingezet onder impuls van Edusprong, om te zetten in de praktijk. Op potentiële extra maatregelen ga ik niet vooruitlopen. Ik ben dat met mijn administratie aan het bekijken. Een grondige analyse van de bestaande toepassing van de groei is daarvoor de basis. Op grond daarvan zal ik wel trachten oplossingen uit te werken.

Los van die oefening blijven we natuurlijk de verdere gevolgen van de coronacrisis en de impact van de relancemiddelen voor het volwassenenonderwijs ook van dichtbij monitoren.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dank u wel, minister. Bij een van de coronadecreten, goedgekeurd in de plenaire vergadering, heb ik aangegeven dat er heel veel waar-dering was voor wat er opgezet werd met die educatieve overbruggingskredieten, maar dat we ook aan het veld beloofd hebben om de vinger aan de pols te houden. Het is goed dat er duidelijkheid komt. Ofwel moeten we een andere interpretatie zoeken van wat er in het decreet staat, ofwel moeten we het duidelijker omschrijven, maar het moet duidelijk zijn voor het veld wat er op hen afkomt. Ik denk dat we het ook verschuldigd zijn aan al die onderwijsverstrekkers binnen het volwassenenonderwijs en de centra voor basiseducatie om duidelijk berekende plannen voor te leggen en ook simulaties te bezorgen, zodat ze goed weten wat op hen afkomt over de verschillende jaren. En we moeten dat ook doen met de sector samen. Maar ik ben ervan overtuigd dat u dat ook op die manier zult aanpakken.

Ik heb nog een concrete vraag over het in stand houden van het aanbod. Het voor-bije jaar was er een genadejaar voor de rationalisatienormen. De bedoeling was de vinger aan de pols te houden. Ik hoor toch dat de instellingen voor volwassenenon-derwijs al goed aan de slag zijn met de regioscan en dat ze daar goed gestart zijn.

Er is net een Belgabericht dat de cijfers van het volwassenenonderwijs ook al dalend waren voor corona. We moeten daar dus echt het maximale uit de kan halen om het volwassenenonderwijs, zeker ook in het jaar van het levenslang leren, te bestendi-gen. Maar ook in het regeerakkoord stond dat we blijvend zouden inzetten op het gebiedsdekkende aanbod van NT2, de knelpuntenberoepen en eigenlijk het levens-lang leren in het geheel. Minister, bent u bereid om voor die instellingen die het water aan de lippen staat, het genadejaar eventueel nog een jaar langer aan te houden?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Als ik vroeg naar nieuwe initiatieven in die zin, dan zou een genadejaar daarin kunnen passen. Dus wat dat betreft, deel ik de bezorgdheid van mevrouw Vandromme.

Minister, ik ben het met u eens dat we moeten stimuleren dat de centra voor vol-wassenenonderwijs extra studenten of leerlingen aantrekken, om op die manier ook tegemoet te komen aan wat de arbeidsmarkt vraagt, maar ook aan wat men-sen graag willen studeren. Maar heel typisch voor volwassenenonderwijs is nu net dat het opleidingen zijn die vandaag heel goed kunnen scoren en over drie jaar veel minder, omdat de markt meer of minder van dat soort profielen vraagt. Dat is heel typisch. Bij het hoger onderwijs is dat wat anders. Daar heb je wel een zekerder stramien. Daar zijn de schommelingen veel minder groot. Die zijn er wel, maar we kunnen doorgaans stellen dat die er veel minder groot zijn. Daarom ook is het heel onlogisch dat als je met aftoppingen werkt, er op het niveau van studie-gebied wordt gewerkt. Ik zou u dus willen vragen om dat te herbekijken.

Mevrouw Vandromme zegt dat het duidelijk wordt. Nu, voor mij is het nog niet helemaal duidelijk, maar ik hoop wel dat u in die richting gaat. Ik neem aan dat u toch heel goed begrijpt dat dat desastreuze effecten kan hebben voor bepaalde opleidingen of bepaalde scholen voor volwassenenonderwijs, want als er ergens in een bepaald jaar een plotse daling komt, bijvoorbeeld van 20 of 30 procent, ga je dat tientallen jaren lang voelen. En dat kan toch niet de bedoeling zijn. Dat maakt de opleidingen heel moeilijk organiseerbaar. Geeft u op dat vlak perspectief?

Het is goed dat u de simulaties die gemaakt worden in dit kader, met ons deelt. Die zouden duidelijk moeten zijn en voor een stuk ook berekend volgens de be-doelingen van de decreetgever. Ik hoop dat u wat dat betreft op korte termijn duidelijkheid kunt geven.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik sluit me graag aan bij de bezorgdheden van mevrouw Vandromme en collega Danen over de financiering van het volwassenen-onderwijs. We hebben daar in het verleden ook al een paar keren over aan de alarmbel getrokken in de commissie. Op deze manier wordt de aftopping van de groei van de omkadering van de centra voor volwassenenonderwijs eigenlijk vooral een serieuze besparingsoperatie. Dat kan absoluut niet de bedoeling zijn, op het moment dat je wilt inzetten op opleiding als sleutel tot werk en levenslang leren.

Zowel in het kader van corona, waarbij we door omstandigheden veel minder inschrijvingen hebben gezien, als door het mechanisme waarbij de aftopping studierichting per studierichting wordt ingezet, zie je dat er veel meer middelen onbenut blijven. Mijn vraag is dus wat er gebeurt met het onderbenutte budget. Dat is ingeschreven in de begroting. Wordt daarmee geschoven? Wat is de bedoeling met al die middelen die zowel door corona als door die interpretatie van de aftopping niet worden gebruikt? Op welke manier worden die ingezet?

Karolien Grosemans (N-VA): Minister, ik heb een aantal dingen onthouden van uw antwoord. Eerst en vooral had u die twee vragen om uitleg niet nodig om op de hoogte te zijn. De sector vond bij u meteen gehoor. Ik denk dat de drempel van uw kabinet heel laag is. Dat is ook heel goed. Problemen worden meteen aangekaart. Ik denk dat dat overlegmodel van u zeer goed werkt. Dat neemt niet weg dat de vraag van de sector natuurlijk wel een terechte bekommernis is, maar u bent met hen al rond de tafel gaan zitten om die noden te bekijken.

Ik denk dat u toch wel de bezorgdheden hebt kunnen wegnemen, net zoals u ook in het verleden de bezorgdheden hebt kunnen wegnemen, met onder andere dat overbruggingskrediet – ik wil het toch nog eens graag herhalen – van 14,5 miljoen euro. Daarbovenop is er nog de Edusprong van 60 miljoen euro. Ik hoorde net iemand 'knippen in het budget' zeggen, maar dat is de waarheid geweld aandoen.

Deze regering wil in ieder geval het volwassenenonderwijs enorm versterken en levenslang leren stimuleren en zal daarom altijd mentoren, voortdurend opvolgen en bijspringen waar nodig. Ik denk dat het ook heel erg belangrijk is, want de participatiegraad van Vlamingen aan levenslang leren zit nu op een goede 8 procent, wat inderdaad onder het Europese gemiddelde is. Dat zou omhoog moeten.

U hebt in het verleden een aantal actielijnen voorgesteld. Ik heb ze even opgezocht. Het gaat dan over "een wervende Vlaanderenbrede promotiecampagne, een opleidingskompas ontwikkelen en lokale doeltreffende informatieverstrekking met aandacht voor kansengroepen in samenwerking met lokale partners en bestaande initiatieven". Is het mogelijk om daarover al een korte stand van zaken te geven?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Men is te Vlaamsen lande goed bezig met de regioscan die we hadden gevraagd, waarbij moet worden bekeken wat de lokale noden, opportuniteiten, vragen en wensen zijn in het veld, bij het bedrijfsleven, bij het verenigingsleven, bij onderwijsinstellingen, om op die manier een goed concurrentieel aanbod te kunnen doen.

Nog voor corona was er al een daling in de participatiegraad aan het volwassenen-onderwijs. We grijpen dit momentum aan om te zorgen voor een soort van kantelmoment. We proberen opnieuw om aan de coronacrisis niet alleen negatieve maar ook positieve gevolgen over te houden. Het is de bedoeling om voor het volwassenenonderwijs te komen tot een herwerking van het aanbod, meer afgestemd op de noden en opportuniteiten die op lokaal niveau bestaan. We voorzien daarvoor ook een boost van maar liefst 60 miljoen euro om die wendbaarheid en afstemming op

lokale noden gestalte te kunnen geven. Het is natuurlijk evident dat we trachten het financieringsmechanisme daarop af te stemmen.

Momenteel is die discussie lopende. In die oefening wordt natuurlijk ook de problematiek van de genadejaren meegenomen. De administratie doet nu de simulaties. Ik zeg, voor alle duidelijkheid, nog niets toe of niet toe, maar we proberen die oefening wel snel af te ronden, om ervoor te zorgen dat daar ook wel wat zekerheid kan bestaan. We werken vooral op grond van de simulaties die de administratie momenteel uitwerkt.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik denk dat ik hoopvol mag afsluiten. Ik ben blij te horen dat u bereid bent om met de sector in gesprek te gaan om de noden in beeld te brengen. Ik wil benadrukken dat de overbruggingskredieten en de middelen die voorzien zijn via Edusprong ook wel positief zijn, maar we hopen in elk geval dat op die manier het gebiedsdekkend aanbod bewaard kan worden, want dat is voor onze fractie toch wel zeer belangrijk.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik denk dat het belangrijk is dat we onbedoelde effecten van decreten proberen weg te werken. Ik mag ook hoopvol zijn, en ik hoop dat dat terecht is.

Minister, ik denk dat wij als partij ons de laatste tijd altijd constructief hebben opgesteld rond een aantal initiatieven, zowel vanuit het parlement als vanuit de regering. We hebben op een constructieve manier aan het debat deelgenomen, maar hebben ook altijd gevraagd om zaken te monitoren en bij te houden en te kijken wat de effecten zijn. Ik hoop echt dat die monitoring er komt, zodat we tijdig kunnen bijsturen om ongewenste effecten proberen te voorkomen of eraan te remediëren.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over leerlingen zonder schoolboeken wegens onbetaalde schoolfacturen

– 4585 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over leerlingen die het schooljaar moeten starten zonder boeken wegens openstaande facturen

– 4591 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de groeiende druk van private bedrijven op scholen, ouders en leerlingen

– 4604 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over leerlingen op 'zwarte lijsten' wegens onbetaalde schoolboeken

– 4609 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Annabel Tavernier aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het Robinpasproject van Stichting Robin

– 4611 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over leerlingen zonder schoolboeken

– 4615 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): De vzw Krijt, die strijdt voor betaalbaar onderwijs, trekt aan de alarmbel. De vzw doet sinds enkele jaren een Boekencheck, en dit jaar blijkt dat duizenden leerlingen in het middelbaar onderwijs geen schoolboeken krijgen omdat de ouders op een zwarte lijst staan wegens openstaande facturen. Twee jaar geleden toonde de vzw Krijt aan dat 2 procent van de scholieren het schooljaar moest starten zonder boeken. Het aantal leerlingen zonder boeken zou dit jaar opnieuw stijgen. Dat zoveel leerlingen uit de boot vallen, is tekenend.

De minister van Onderwijs trok middelen uit om Robinpassen te verdelen. Een Robinpas zorgt ervoor dat ouders schoolboeken renteloos op afbetaling kunnen betalen. In het artikel in Het Nieuwsblad van 22 september 2021 lezen we dat er 20.000 Robinpassen zijn uitgedeeld. Robinpassen worden alleen uitgereikt aan gezinnen die in aanmerking komen voor een verhoogde schooltoelage van de Vlaamse overheid. Los van die groep blijken er nog eens duizenden leerlingen de dupe te zijn van een hardvochtige marktlogica die de leerplicht ondermijnt. Het exacte aantal werd niet genoemd, maar het zou gaan in de richting van 3 procent van de leerlingen. Dat zijn alarmerende cijfers.

Minister, u hebt samen met de scholen de taak om een goede invulling te geven aan de leerplicht en aan het mensenrecht op onderwijs. Schoolboeken beschikbaar stellen voor leerlingen is echt wel de basis.

Kunt u alle relevante cijfers meegeven? Hoeveel trok u uit voor de Robinpas? Hoeveel trok u daarnaast uit voor structurele maatregelen om schoolfacturen betaalbaar te houden? Hoeveel Robinpassen zijn er uitgereikt? Hoeveel leerlingen vallen hieronder? Zullen er dit jaar nog Robinpassen uitgereikt worden of is er voor dit jaar een limiet bereikt? Hoeveel leerlingen zijn momenteel slachtoffer van de zwarte lijst van de leveranciers en kregen geen boeken?

Welke bijkomende maatregelen zult u nemen om deze boekenkwestie aan te pakken en het grondrecht op onderwijs, tevens leerplicht, van de leerlingen te vrijwaren? Hoe kijkt u aan tegen het voorstel waarbij scholen de boeken sowieso laten leveren en de school, indien nodig, een afbetalingsplan met de ouders opzet? Zo kan het niet gebeuren dat leerlingen het schooljaar moeten starten zonder leerboeken.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Voorzitter, ik zal mijn inleiding overslaan en meteen mijn vragen stellen.

We hebben vorig jaar ook een discussie gehad over het feit dat september een dure maand is. Die discussie komt elk jaar opnieuw terug. Bij de bespreking van dit thema vorig jaar in de commissie Onderwijs van 17 september werd er veel heil verwacht van een gepland overleg tussen uitgeverijen, distributeurs, 'Samen tegen onbetaalde schoolfacturen' (STOS) en ook de onderwijsverstrekkers. De bedoeling was toen om tot een ethische code te komen die ervoor zou zorgen dat de boekenfactuur met veel dure invulboeken niet meer de pan zou uit swingen. In juni van dit jaar werd de term 'ethische code' vervangen door de term 'kwaliteitsalliantie', onder leiding van onderwijsexpert Luc De Man. Op dit moment voert hij verkennende gesprekken. In juni zei u dat die zes maanden zouden duren. Ik vermoed dus dat die nog bezig zijn. Is er al iets bekend van de resultaten van deze gesprekken?

Met de Robinpas kunnen kwetsbare gezinnen hun schoolmaterialen renteloos aflossen via gespreide betaling. Mensen die via de Robinpas hun boeken afbetalen, zijn niet meegerekend in de percentages van scholieren zonder schoolboeken. De vzw Krijt noemt de Robinpas geen structurele oplossing, omdat die alleen de geregistreerde gezinnen ondersteunt. Welke structurele maatregelen zult u nemen om gezinnen die moeilijkheden hebben om schoolboeken te betalen, structureel te ondersteunen?

Een deel van het probleem van de dure schoolboeken is te herleiden tot het feit dat scholen de boekenverhuur en -verkoop uitbesteden aan commerciële firma's. Wanneer scholen dit in eigen beheer hadden, was het vaak goedkoper voor de ouders – boeken huren in plaats van invulboeken kopen. De school heeft vaak meer zicht op wie het moeilijk heeft en kan dan laagdrempelig naar een oplossing zoeken. Overweegt u om scholen die de boekenverdeling weer in eigen handen nemen, hiervoor extra te stimuleren en te ondersteunen?

Sinds de hervorming van de kinderbijslag wordt de schooltoelage automatisch toegerekend aan gezinnen die er recht op hebben. Bekijkt u de piste om eventueel een gedeelte van de schooltoelage te reserveren voor de aankoop van schoolboeken of de schoolfactuur in het algemeen?

Welke maatregelen zult u nemen om scholen ertoe aan te zetten aan kostenbeheersing te doen? U gaf eerder aan geen voorstander te zijn van een maximumfactuur in het secundair onderwijs, maar de situatie waarin kinderen school moeten lopen zonder handboeken, geeft duidelijk aan dat er een probleem is en dat er nood is aan verregaande structurele maatregelen. Welke zullen dat zijn?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Mijn vraag gaat breder dan enkel het vraagstuk over de boeken, en dus zal ik wel wat context moeten geven.

Het Vlaamse onderwijs is big business geworden voor verschillende bedrijven. Omdat de administratieve taken van een school complexer zijn geworden en er is bespaard op het personeel, besteden scholen meer diensten uit aan commerciële bedrijven. Steeds meer beginnen multinationals zich dus te enten op het Vlaamse onderwijs. Het gaat hier over bedrijven die miljoenen euro's winst maken en die zich toeleggen op software, hardware, de verkoop en distributie van schoolboeken, digitale onderwijsplatforms enzovoort. Maar dit creëert op zijn zachtst gezegd heel wat uitdagingen voor ons onderwijs. Het gaat hier over bedrijven die zeker niet altijd het belang van kinderen voor ogen houden, maar vooral werken vanuit een logica van winst maken.

Zo moeten scholen, indien ze een beroep doen op diensten van een commercieel bedrijf, zich houden aan de wet op overheidsopdrachten. Zo is er voor aanbestedingen die hoger liggen dan 30.000 euro enorm veel werk en kennis nodig, iets waar een gewone school niet de mankracht of de tijd voor heeft. Dat creëert al een uitdaging. We horen dat bedrijven zeer agressief uit de hoek kunnen komen, indien de school twijfelt om het contract verder te zetten of kiest voor de concurrent, soms met financiële sancties of slechtere prijzen voor de scholen tot gevolg. Scholen krijgen dan te maken met de juridische diensten van die multinationals en voelen zich daar niet tegen opgewassen.

Daarnaast rijzen er ook grote vragen over het betalingsbeleid van veel private spelers. Meer en meer scholen kiezen ervoor om de verkoop van schoolboeken over te laten aan een distributeur, waarbij er dus geen tussenkomst van de school is. Deze bedrijven doen er dan alles aan om ervoor te zorgen dat hun facturen betaald worden. Zo krijgen ouders na enkele verwittigingen vaak al een incassobureau aan hun been. Van een persoonlijke, op maat gerichte aanpak is er geen sprake. Bovendien worden ouders en hun kinderen op een zwarte lijst gezet, waardoor ze de volgende jaren geen boeken meer kunnen aankopen bij hetzelfde bedrijf. Hoever is het gekomen als kinderen op school zitten zonder schoolboeken! We zijn het eens over het feit dat we werk moeten maken van de kwaliteit van ons onderwijs, maar dan lijken schoolboeken mij het absolute minimum.

Tot slot hoor ik ook dat bedrijven zeker niet altijd de service bieden die ze beloven. Zo kregen sommige scholen tegen het einde van de zomervakantie te horen dat de laptops die ze besteld hadden, vertraging hadden opgelopen en pas in oktober zouden worden geleverd. Ook de dienstverlening op het vlak van herstellingen en onderhoud laat soms te wensen over. Daarnaast zijn er jaarlijks ook klachten van ouders of leerkrachten over boeken die niet, verkeerd of beschadigd afgeleverd worden. We hoorden onlangs ook nog het verhaal over Cloudwise, dat er door een technische storing niet in slaagt om de boeken ter plaatse te krijgen, waardoor 450 scholen op dit moment nog altijd op hun levering van schoolboeken wachten.

Er is dus een hele resem problemen in de samenwerking tussen scholen en grote commerciële bedrijven. Minister, het is echt tijd dat u daar van dichterbij naar kijkt.

Erkent u deze problemen? Hoe kijkt u naar de trend van groeiende commercialisering in het onderwijsveld? Welke hefboomen ziet u om scholen beter te ondersteunen in het logistieke werk waarmee ze te maken krijgen, zoals het schrijven van openbare aanbestedingen of hun contractonderhandelingen met grote bedrijven?

Ook ik ben benieuwd naar een stand van zaken van het beloofde ethisch charter of kwaliteitskader. Ik hoop dat het geen voorafname is op wat daar allemaal in komt te staan, want voor mij moet het dus ook gaan over bindende afspraken over

onder andere betalingsmodaliteiten. Bent u bereid om bindende afspraken te maken die garanderen dat elk kind altijd toegang heeft tot schoolboeken?

Die zogenaamde zwarte lijsten van schoolboekendistributeurs, dat vind ik echt vijftien stappen te ver. Bent u dus bereid om een verbod in te stellen op die zwarte lijsten? Ik denk echt dat de wetgever ter zake zijn verantwoordelijkheid moet nemen.

Bent u ook bereid om een verbod in te stellen op incassobureaus omdat men niet of te laat schoolfacturen heeft betaald, ook als die facturen van een commercieel bedrijf komen?

Tot slot heb ik de volgende algemene vraag: op welke manier gaat u er in ieder geval voor zorgen dat het recht op onderwijs van alle leerlingen gegarandeerd blijft, ook als ze op zo'n zwarte lijst van commerciële bedrijven komen te staan voor het niet of laattijdig betalen voor schoolboeken?

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Voorzitter, ik zal me aansluiten bij wat mijn collega's hebben gevraagd en proberen zo weinig mogelijk te herhalen. Een punt dat echter nog niet is opgeworpen in dit dossier, dat toch zeer ernstig is, is heel de studie die op 1 september is verschenen in Knack. Na een heel onderzoek naar de commercialisering van schoolboeken werd in Knack het volgende gesteld: "Niet alleen besparen scholen op die manier veel tijd, ze hoeven zich ook niet langer met de (onbetaalde) facturen bezig te houden, want ouders betalen rechtstreeks aan het distributiebureau. Bovendien krijgen scholen in veel gevallen een commissie op de verkoop."

Minister, mijn concrete vraag daarover, aanvullend op de voorgaande vragen, is: klopt het dat scholen dan een commissie krijgen op de verkoop?

Ook in het dossier van Knack lezen we: "Sommige van die distributeurs proberen scholieren ook allerlei spullen aan te smeren die ze niet echt nodig hebben. Op hun site wordt dan bijvoorbeeld gesuggereerd dat je in een bepaalde studierichting ook een dure atlas of speciaal tekenmateriaal moet hebben terwijl dat helemaal niet zo is. Vaak staat dat schoolmateriaal zelfs standaard aangevinkt." Ik vind dat eigenlijk te gek voor woorden. Dat is natuurlijk het gevolg van commercialisering. Een commerciële firma wil winst maken. Dat is evident. Het zou raar zijn als ze dat niet zou willen. Die logica staat echter haaks op de logica die de kosten wil beperken en ervoor wil zorgen dat zo veel mogelijk leerlingen zo goedkoop mogelijk het materiaal krijgen om naar school te kunnen gaan, om zichzelf te vormen en dergelijke meer.

Zowat alle vragen die ik had voorbereid, zijn al gesteld. De essentie voor mij is: hoeveel mensen staan nu op die zwarte lijst? Hoeveel ouders en hoeveel leerlingen beschikken nog niet over hun boeken? Kunt u die cijfers geven? Zoals mijn collega's hiervoor al vroegen: wat gaat u daaraan doen? Gaat u dat verbieden? Hoe gaat u ervoor zorgen dat het recht op onderwijs ook daadwerkelijk een recht voor iedereen in Vlaanderen is, ook voor die een op de vijf gezinnen in armoede, dat die niet het slachtoffer worden van dit beleid?

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Het jammerlijke nieuws bereikte ons inderdaad dat duizenden leerlingen in het secundair onderwijs dit schooljaar nog niet beschikken over hun schoolboeken omdat hun ouders wegens openstaande rekeningen bij de leveranciers op een zwarte lijst staan. Wel is het zo dat de Vlaamse Regering de problematiek van de onbetaalde schoolfacturen ter harte neemt. Zo wordt er aan de scholen gevraagd om zelf actief aan kostenbeheersing te doen, om aan de start van het schooljaar een kostenraming mee te geven, om te voorzien in gespreide betalingen en in gesprek te gaan met ouders met betalingsmoeilijkheden. Daarnaast is in

het Vlaams regeerakkoord de expliciete ambitie opgenomen om met uitgeverijen, ontwikkelaars en onderwijsverstrekkers afspraken te maken over de ontwikkeling en het gebruik van handboeken, invulhandboeken en onderwijssoftware.

Minister, daarbovenop ondersteunt u specifieke projecten die werken rond kosten-beheersing in het secundair onderwijs. Een van die projecten is het Robinpasproject van Stichting Robin. Diverse collega's verwezen er al naar. U hebt daar, zoals aangekondigd op 26 januari 2021, 100.000 euro in geïnvesteerd om vanaf dit schooljaar kwetsbare leerlingen te helpen met schoolkosten. Met die zogenaamde Robinpas kunnen financieel kwetsbare gezinnen op een discrete manier schoolmateriaal aankopen op basis van een haalbaar afbetalingsplan en met eventueel een flinke korting. Leerlingen die met behulp van de Robinpas hun boeken afbetalen, beschikken reeds over hun schoolmateriaal en behoren dus niet tot de groep leerlingen waarbij dat nog niet het geval is.

Daarbovenop kondigde u tijdens de commissievergadering van 28 januari 2021 aan een kwaliteitsalliantie in het leven te zullen roepen waarin de belangrijkste stakeholders uit het onderwijsveld, met inbegrip van armoedeorganisaties, onder begeleiding van onafhankelijk onderwijsexpert Luc De Man samenzitten om onder meer het gebruik en de kosten van schoolboeken kritisch onder de loep te nemen. Tijdens de commissievergadering van 17 juni verklaarde u dat Luc De Man met de betrokkenen gedurende zes maanden verkennende gesprekken zou voeren.

Minister, kunt u een stand van zaken geven met betrekking tot het recent gelanceerde Robinpasproject? Hoe ziet u de toekomst van het project? Hoe verlopen de verkennende gesprekken in het kader van de kwaliteitsalliantie? Hoe evalueert u de voorlopige resultaten? Is er reeds een zicht op wanneer het rapport dat de overeenkomsten, verschillen en mogelijke spanningsvelden binnen de kwaliteitsalliantie in kaart brengt, zal worden gepubliceerd?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Als laatste in de rij. Voorzitter, ik denk dat het voor het eerst is dat we met zovelen één thema proberen aan te kaarten. Het is dan ook wel een heel belangrijk thema, want wat hier in het geding is, is het leerrecht, een recht dat fundamenteel is voor alle kinderen en jongeren, een fundamenteel recht dat onlosmakelijk verbonden is met de vrije toegang tot ons algemeen onderwijssysteem en alle Vlaamse scholen. Leerrecht moet wat onze fractie betreft altijd voorrang krijgen op welke economische logica of welke administratieve en logistieke overwegingen dan ook.

Ik zal het kort houden en enkel mijn vragen stellen. Minister, hoe zult u ervoor zorgen dat leerlingen in welke omstandigheden dan ook over de nodige schoolboeken kunnen beschikken en dat hun leerrecht wordt verzekerd? Hoe zult u de garantie op leerrecht en verzekerde toegang tot onderwijs een plaats geven in de kwaliteitsalliantie die u wilt vormen met meerdere actoren, zoals onderwijsverstrekkers en uitgeverijen, maar allicht ook met boekenleveranciers? Hoe zult u scholen extra stimuleren om werk te maken van een doordacht kostenbeleid?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Net als zovelen vind ik het vanzelfsprekend ontoelaatbaar dat leerlingen het schooljaar moeten beginnen zonder het nodige schoolmateriaal. Maar, voor alle duidelijkheid, er is natuurlijk wel zoiets als onderwijsvrijheid. Wij leggen met zijn allen in dit parlement de eindtermen vast, dus wat kinderen en jongeren moeten kennen en kunnen. Hoe men die kennis en kunde kan bereiken, met welke pedagogische, educatieve instrumenten, met welke handboeken, dat is de vrije keuze van de scholen. Het is juist dat veel scholen tegenwoordig een beroep doen op een externe firma voor het leveren van boeken en ander schoolmateriaal. In

sommige betogen werd dat commercialisering van het onderwijs genoemd. Dat is een beetje vies. Er speelt natuurlijk ook dat dat zorgt voor enige concurrentie, wat ook ten goede kan komen van zowel de kwaliteit van de geleverde producten als de kostprijs ervan. Dat heeft net een drukkend effect op prijzen.

Dat is natuurlijk niet verboden. Opnieuw, dat hoort tot de pedagogische en organisatorische vrijheid van de scholen. Het kan de administratieve taken van de scholen ook verlichten, maar, om hier concreet op in te gaan, soms ontstaan er natuurlijk problemen met bepaalde bedrijven, leveringsproblemen door problemen bij het orderpicken. Ik heb vernomen dat sommige boekenverdelers een juridische procedure zijn begonnen tegen hun logistieke onderaannemer, maar daarmee krijgen scholen hun boeken natuurlijk nog niet sneller. Ik heb die ook wel zelf op ons kabinet ontboden. Men heeft dan een actieplan op tafel gelegd inzake timing, maar ook inzake compensatie, want vanzelfsprekend moeten de scholen dan zorgen voor kopieën, die vervolgens ook zullen worden vergoed door de betrokken private speler. Immers, voor alle duidelijkheid, scholen kunnen wel zelf autonoom beslissen om bepaalde taken uit te besteden, maar ze kunnen hun verantwoordelijkheid niet ontlopen. Ik verwijs op dat vlak ook naar een uitspraak van de Commissie zorgvuldig bestuur die nog maar dateert van september 2019. Daarin werd ook uitdrukkelijk bepaald dat de school ook een zorgplicht heeft voor individuele probleemsituaties, waarbij er moet worden voorzien in specifieke maatregelen of tegemoetkomingen voor minder goedgezinden. Deze uitspraak van de commissie is ook bindend. Er moet dus een oplossing worden aangereikt voor leerlingen die niet of niet tijdig het nodige materiaal in hun bezit hebben.

Wat het bijhouden van zwarte lijsten betreft: dat betreur ik natuurlijk. Ik denk niet dat daar een verbod op bestaat, want dit bestaat ook in andere sectoren ten aanzien van wanbetalers, mensen die hun facturen niet betalen. Commerciële bedrijven noteren dat wel. Belangrijk is wel dat, zoals ik net vermeldde, die lijsten geen invloed mogen hebben op het tijdig in het bezit komen van het nodige schoolmateriaal. Indien een leerling nog geen materiaal in zijn bezit heeft, dan moet de school zorgen voor een alternatief.

Ik ben het met u eens dat de septembermaand voor vele ouders een dure maand is. Om de impact van die hoge kosten bij de opstart van het schooljaar enigszins te temperen, voorzien we wel in wat oplossingen. Het is niet toevallig dat de gezinnen net in augustus hun groeipakket ontvangen met een schoolbonus, dus een hoger bedrag specifiek in die maand. Ook via het groeipakket volgt tussen september en december de schooltoeslag automatisch. Door de automatische toekenning komen natuurlijk ook veel meer leerlingen in aanmerking. Het is ook sinds 1 september 2019 verplicht om ouders en leerlingen de optie aan te bieden om de schoolfacturen gespreid te betalen. Die optie moet, samen met de gegevens van de contactpersoon binnen de school, ook zijn opgenomen in het schoolreglement of worden meegegeven bij de inschrijving in de school. Die spreiding moet natuurlijk ook de schoolfactuur meer draaglijk maken voor gezinnen die het financieel moeilijker hebben.

Naast die gespreide schoolfactuur zijn we verleden jaar gestart met het initiatief van de Robinpas. Dat werd hier vermeld. Dat is gloednieuw. Daarmee trachten we alle kinderen in armoede te helpen om het nodige schoolmateriaal te kunnen hebben bij de start van het schooljaar. Wij verspreiden die Robinpassen. Die geven recht op een gespreide betaling van de facturen en soms op een korting voor schoolmateriaal. Dat project is in volle ontwikkeling. Er doen nu honderd secundaire scholen mee, en we hebben toch al meer dan tienduizend passen uitgereikt. De stichting zet nu in op de verdere uitbouw van het onlineportaal voor de verwerking van de Robinpassen, zodat er meer Robinpassen kunnen worden verdeeld en er meer participanten, meer bedrijven en partners, aan boord kunnen worden gehaald.

Er is ook vzw Krijt, een samenvoeging van bestaande vzw's, waarmee we het project 'Samen tegen onbetaalde schoolfacturen' gestalte geven. De vzw overloopt daarbij samen met de scholen hoe ze zich kunnen inschrijven in een intensief traject om vast te stellen waar er kan worden gewerkt aan meer betaalbaar onderwijs. We ondersteunen dit ook. Voor dit schooljaar is dat voor een ordegrootte van ongeveer 300.000 euro.

Dan is er de kwaliteitsalliantie, onder leiding van Luc De Man, die ik gestalte heb gegeven. De betrokkene heeft de opdracht gekregen om verkennende gesprekken te voeren met de belangrijkste onderwijsactoren in dezen, dus leerkrachten, leerlingen, ouders, contentaanbieders zoals educatieve uitgeverijen, platformen zoals KlasCement, uitgevers van digitale methoden, natuurlijk ook de onderwijsverstrekkers, de lerarenopleidingen en onderwijswetenschappers, de onderwijsinspectie, de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK), armoedorganisaties, en dan ben ik ongetwijfeld nog een paar partners vergeten. Daarbij staat de vraag centraal hoe educatieve middelen zo optimaal mogelijk de kwaliteit van ons onderwijs kunnen schragen en wie in dat samenspel van actoren welke bijdrage kan leveren. Luc De Man gaat na welk draagvlak daarvoor bestaat. Het leerrecht en het drukken van de kostprijs voor gezinnen en scholen worden natuurlijk ook meegenomen in de oefening, net zoals de problematiek van de invulboeken, maar de focus ligt wel in eerste instantie op de kwaliteitsversterking van de leermiddelen. Aan het einde van die verkennende fase verwacht ik een rapport daarvan. Ik denk dat dat er begin volgend jaar of eind dit jaar zal zijn. Op basis daarvan zullen we eventuele verdere stappen kunnen zetten.

We zijn dus wel bezig op diverse fronten. We stellen vast dat september altijd de maand is waar we een opstoot zien van zo'n problematiek. Vandaag is er de problematiek van Cloudwise. Dat is dan nog iets heel anders, want dat heeft natuurlijk niks te maken met financiering of met een armoedeproblematiek, maar blijkbaar gewoon met technische problemen bij onderaannemers. Ik heb echter wel onmiddellijk de betrokken firma gevorderd, omdat er toch wel enkele duizenden jongeren zijn die daarvan de dupe zijn en opdat er zou worden voorzien in een gepaste compensatie. Daarom heb ik het initiatief daartoe genomen. Maar dus, op verschillende vlakken proberen we steeds meer – zoals met de Robinpas – de problematieken te ondervangen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik weet niet goed waar te beginnen, want ik heb nog veel opmerkingen. Eerst en vooral: dat de commercialisering een drukkend effect zou hebben op de prijzen, daar heb ik geen woorden voor. Ik denk dat de commercialisering ongelooflijk aan het doorslaan is in ons onderwijs, en dat daar paal en perk aan moet worden gesteld. Als u aan die ouders zou zeggen dat de commercialisering zorgt voor een lagere factuur, zouden ze eens heel hard lachen. De facturen voor onderwijs, wat een basisrecht zou moeten zijn, en die voor iedereen betaalbaar zou moeten zijn, zijn voor elke ouder nog steeds een schok, en zeker voor ouders die het niet al te breed hebben.

Het moet een prioriteit zijn om daar echt werk van te maken. Er zijn een aantal losse initiatieven, maar het probleem is nog altijd zeer groot, en het is vergroot, minister, doordat ouders nu verplicht werden om de schoolboeken te kopen, vaak die invulboeken nog altijd, en ook nog een pc. Het waren vaak kosten dubbelop. Je zou verwachten dat de computers de kosten voor de boeken toch een stukje zouden vervangen. In welke mate houdt u dat in de gaten? In welke mate bekijkt u dat alles niet nog een stuk duurder is geworden door de aankoop van die pc's?

U zegt heel stellig dat de scholen verplicht zijn om boeken te voorzien. Zij moeten dat doen voor kinderen die op 1 september geen boeken hebben. Hoe legt u dan uit dat er in de kranten staat dat er duizenden kinderen op school zitten zonder

boeken? Doet u daar iets aan? Controleert u of scholen voldoen aan die plicht? Sanctioneert u scholen die daar totaal niet aan voldoen en waar kinderen voor langere tijd zonder boeken zitten omdat ze die niet kunnen betalen? Houdt de Vlaamse overheid daar toezicht op?

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. Ik zal zeker niet ontkennen dat er geen inspanningen gedaan worden, maar dat we de discussie telkens opnieuw moeten voeren, wil toch zeggen dat de inspanningen niet voldoende zijn. Er is meer budget nodig op structureel vlak.

Kunnen scholen niet gestimuleerd worden om bijvoorbeeld meer in eigen beheer te nemen? Als ze dan meer in eigen beheer nemen, kunnen ze niet werken met boeken die verhuurd kunnen worden? Dat is niet alleen financieel voordeliger, maar ook ecologisch. Ik zou u willen vragen om erover na te denken ok scholen die dat in eigen beheer nemen, te stimuleren. Ik besef natuurlijk wel dat dit veel meer vraagt, bijvoorbeeld op administratief vlak. Misschien willen de scholen dat wel doen als ze gestimuleerd worden. Dat ligt misschien moeilijk, gezien de aangekondigde besparing. Ik zal maar niet al te veel extra geld vragen, maar het kan wel een te overwegen oplossing zijn, omdat het probleem van onbetaalde facturen en het ontbreken van boeken echt wel een serieus probleem is.

U zegt dat de commercialisering de prijzen drukt. Ik heb dit jaar voor het eerst een kind in het secundair onderwijs, en ik schrok toch van de factuur die ik in juni moest betalen. Ik heb die gelukkig volledig kunnen betalen: we hebben geen financiële problemen als parlementsleden – dat lezen we nu ook elke dag in de pers,. Maar het is zeker een grote slok op de borrel. De commercialisering heeft de prijzen zeker niet gedrukt, ook omdat alles elk jaar nieuw moet zijn.

U doet inspanningen, minister, maar het is niet genoeg. Er moet structureel iets veranderen, misschien zelfs een maximumfactuur.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, ik geloof ook absoluut niet dat de commercialisering van ons onderwijs ten goede komt van de leerkrachten of leerlingen. Ik ben er echt van overtuigd dat een marktlogica niet samengaat met onderwijs. Wat zien we in de realiteit? In plaats van dat de prijzen gedrukt worden, gaan uitgeverijen bijvoorbeeld tot het uiterste om extra dure handboeken aan te smeren of invulboeken waar in de praktijk helemaal nooit iets mee gebeurt. Daar verschillen we fundamenteel van mening.

We mogen ook niet vergeten dat het uitbesteden van al die diensten aan commerciële bedrijven vooral het gevolg is van het feit dat scholen zich inderdaad gewoon niet meer in staat voelen door de werkdruk, doordat ze financieel al op hun tandvlees zitten, om dat allemaal zelf gebolwerkt te krijgen. Daar moet in eerste instantie iets aan gebeuren. Vandaag zien we op het terrein dat sommige scholen werken met incassobureaus of bedrijven inschakelen, dat er zwarte lijsten zijn, dat kinderen – dat is het ergste van al – zonder boeken op school zitten. Ik had van u verwacht dat u zich vandaag keihard zou uitspreken tegen zaken als zwarte lijsten en incassobureaus, omdat dat gewoon onaanvaardbaar is, maar dat heb ik u in elk geval niet horen zeggen. Ik heb u wel horen zeggen dat het ontoelaatbaar is dat kinderen zonder boeken op school zitten. Dat lijkt me nog maar normaal. Maar ik hoor niet wat u daar concreet aan gaat doen. U zegt dat de scholen dat zelf maar moeten voorzien. Hoe ziet u dat dan?

We weten allemaal dat de maximumfactuur de ware oplossing is voor het probleem. Dat stelt niet alleen een plafond aan de uitgaven, waar natuurlijk werkingsmiddelen

tegenover moeten staan, maar dat voorziet ook een lijst van basismateriaal dat elke school ter beschikking moet stellen van elke leerling om de eindtermen te kunnen halen.

Het minimum minimorum dat ik vandaag verwacht had, was dat u zou zeggen dat u in uw overleg met de distributeurs en uitgeverijen ook zou spreken over het ethisch charter, dat u zou spreken over betaalbaarheid en beschikbaarheid van boeken. Dat is blijkbaar ook te veel gevraagd. Of zie ik dat verkeerd? (*Opmerkingen van minister Weyts*)

Wat mogen we nog verwachten van het ethisch charter op het vlak van betaalbaarheid?

Hoe moeten scholen omgaan met multinationals of grote bedrijven inzake het juridische aspect, openbare aanbestedingen, contractonderhandelingen? Hoe ziet u dat in termen van verdere ondersteuning?

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Voorzitter, minister, er is een tegenstelling tussen wat u zegt – dat u het zo erg vindt – en de maatregelen die u aankondigt. Het lijkt alsof u weinig gaat doen en u verschuilt zich achter de vrijheid van onderwijs. Het is altijd hetzelfde riedeltje. Ik heb niet de indruk dat Nederland een zeer onvrij land is. Ik ben er al een paar keer geweest, u ook wellicht. Ik heb niet de indruk dat we daar weinig kunnen doen, dat het onderwijs daar zo onvrij is. De Nederlandse minister van Onderwijs zegt dat ze de scholen 280 euro per leerling geven, en zij moeten daarmee de boeken en het materiaal voorzien. Er is een hele dynamiek ontstaan – die staat beschreven in Knack – waarbij de scholen meer gingen nadenken over welke boeken ze gingen verstrekken aan de leerlingen. De invulboeken zijn grotendeels van de markt verdwenen. Het is geen toeval dat de Nederlandse leveranciers de Vlaamse markt – het is echt een markt – zijn komen bevoorraden. Ik snap niet dat u spreekt over vrijheid van onderwijs. Als alles vrij is, waarom zit u hier dan? Waarom betalen we u dan, als u toch niets kunt zeggen? Nee, u kunt als minister maatregelen invoeren, in discussie gaan met het veld. U doet dat vaak, dat is goed. Maar ook daarover kunt u maatregelen nemen.

De stelling dat de concurrentie de prijzen naar beneden haalt: komaan, zeg! Dat is een beetje triestig. Meent u dat nu echt? Het haalt de prijzen op de elektriciteitsmarkt naar beneden, het haalt de prijzen voor de schoolboeken naar beneden? Als er nu één ding duidelijk is, is het dat de prijzen stijgen. Heel de dynamiek van de invulboeken doet de prijzen stijgen. Men moet elk jaar opnieuw dezelfde boeken kopen. Dat is de uitleg die mensen geven. Een buurvrouw van mij heeft gisteren nog 50 euro moeten bijbetalen – nadat ze al 230 euro had betaald – omdat een aantal huurboeken zijn omgezet in koopboeken.

De voorzitter: Mijnheer De Witte, u zit over de twee minuten. Als u een bijkomende vraag hebt, dan nu graag.

Kim De Witte (PVDA): Ik heb geen bijkomende vraag, maar de minister heeft niet geantwoord op een belangrijke vraag van mij. Hoeveel leerlingen staan op die zwarte lijst? Hoeveel leerlingen hebben geen boek? Kent u de absolute cijfers? Dan zou ik die graag horen.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Minister, dank u wel voor uw antwoorden. Ik vind het terecht dat u wijst op de medeverantwoordelijkheid van de scholen. Ze mogen hun verantwoordelijkheden inderdaad niet ontlopen indien er zich probleemsituaties zoals geschetst voordoen. U verwees naar die bindende zorgplicht. Scholen

zouden er alles aan moeten doen opdat leerlingen uit minder gegoede gezinnen ook tijdig in het bezit kunnen zijn van het nodige schoolmateriaal. Ik treed de vraag van collega Meuleman bij: hoe kunnen we controleren dat scholen dat daadwerkelijk doen, zodat we er zeker van zijn dat ze niet verzaken aan die zorgplicht?

September is inderdaad een dure maand, en de vele invulboeken waarop jammer genoeg een beroep wordt gedaan, verbeteren de situatie natuurlijk niet, wel integendeel. Daarom is het goed dat die kwaliteitsalliantie het drukken van de kosten voor gezinnen en scholen meeneemt in haar oefening.

Ik kan me niet van de indruk ontdoen dat sommige collega's doen uitschijnen dat de Vlaamse Regering de ouders helemaal aan hun lot overlaat. Ik zou toch enige rationaliteit in het debat willen brengen. Er is een groeipakket, mét schoolbonus. Er is de schooltoeslag, die nu automatisch wordt toegekend. Sinds 1 september 2019 geldt ook de verplichting om ouders en leerlingen de optie aan te bieden om de schoolfacturen gespreid te betalen.

Minister, daarnaast is het positief dat u blijft inzetten op het actief aansporen van scholen om een transparant kostenbeheersend beleid te voeren, onder andere via de ondersteuning van vzw Krijt, en dat u investeert in hefboomprojecten zoals het Robinpasproject van Stichting Robin. U kon mooie cijfers voorleggen. Ik hoorde dat het Robinpasproject reeds honderd secundaire scholen heeft weten te bereiken en tienduizend Robinpassen heeft mogen uitdelen. Ik benadruk nog eens dat leerlingen met een Robinpas dankzij de mogelijkheid van een systeem van gespreide betaling reeds bij de start van het schooljaar over al hun schoolmateriaal beschikten en dus niet zijn meegerekend in het percentage leerlingen zonder schoolboeken.

Minister, hierover heb ik nog twee bijkomende vragen. Ten eerste, hoe komt het dat duizenden leerlingen in het middelbaar onderwijs zonder schoolboeken niet over een Robinpas beschikken? Zult u initiatieven nemen om de bekendheid van het Robinpasproject bij scholen verder te vergroten?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Voorzitter, misschien nog een keer herhalen dat voor onze fractie, voor CD&V geen enkel economisch proces of economische logica rechtvaardigt dat leerlingen niet over de nodige leermiddelen beschikken. Dat is een garantie op het fundamentele leerrecht van iedere leerling, op toegang tot onderwijs en het hebben van die noodzakelijke leermiddelen. Geen enkele leerling mag het kind van de rekening worden.

Minister, u bent eerst gestart met de ethische code. Dan werd dat omgezet naar een kwaliteitsalliantie. Kwaliteit staat voor ons ook altijd boven aan de agenda, laat dat duidelijk zijn, maar kwaliteit start met de aanwezigheid van een leerkracht en zeker ook met de aanwezigheid van leermiddelen. U gaf zelf al aan dat armoedeverenigingen of -organisaties worden gehoord in de kwaliteitsalliantie. Als ik heb goed heb, zitten we tot nu toe aan een zestal doelstellingen voor die kwaliteitsalliantie. Graag voegen we er dan ook een zevende aan toe, namelijk het bewaken van de betaalbaarheid en de beschikbaarheid van leermiddelen.

Ons voorstel, het voorstel van CD&V is dan ook om die garantie op leermiddelen in te bouwen, en dat eigenlijk een beetje te schoeien op dezelfde leest als de garantie inzake energie, waarbij er een grote controle is bij het afsluiten van energie voor gezinnen. Ik denk dat we iets gelijkaardigs moeten uitwerken voor de garantie op leermiddelen. Ik hoop dat u bereid bent om dat ook mee te nemen in de scope van de kwaliteitsalliantie, zodat we een garantie op leermiddelen voor elk kind kunnen inbouwen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik wil toch nog een paar dingen aanvullen bij wat collega Tavernier heeft gebracht en wat we gisteren in de plenaire vergadering ook al brachten in verband met alle extra's die Vlaanderen geeft. Als er hier toe wordt opgeroepen dat die leermiddelen er moeten zijn, dan kan ik dat eigenlijk volledig onderschrijven. Individuele scholen hebben zich om die reden ook aangesloten bij groepscontracten, die meestal werden georganiseerd door hun eigen koepel. Ik stel dus voor dat degenen die hier kritische vragen stellen, die vragen ook stellen aan die koepel die heeft onderhandeld over die groepscontracten en die misschien hier of daar zelfs ook nog een procentje meepakt.

Mijnheer De Witte, er zijn toch een aantal communistische landen waar de overheid alles bepaalt, en ik weet niet of iedereen daar boeken heeft, laat staat dat iedereen daar op school zit of iedereen er eten heeft. Op een of andere manier moet u dus toch wat opletten. Ik wil u ook de vraag stellen: wat wilt u dan? Wilt u die vrijheid voor die scholen, of wilt u die niet?

Collega's, dat is immers ook een vraag die wij ons allemaal moeten stellen en eerlijk moeten beantwoorden. Willen we die vrijheid voor scholen of niet? Als iedereen zegt dat invulboeken niet meer mogen, dan maken we een decreet met een verbod om een boek te hebben waarin er in een zin stippelijntjes staan waar woorden moeten worden ingevuld. Collega's, weet dan echter wel dat we het debat over artikel 24 van de Grondwet dan niet moeten gaan gebruiken om te beginnen over de eindtermen en de minimumdoelen. We moeten wel een beetje weten wat we willen. Ik ben het er echter mee eens dat die boeken er moeten zijn, en ik hoop dat diegenen die die raamcontracten afsluiten, zich geen twee keer stoten aan dezelfde steen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mevrouw Goeman, ik hoop ook dat u wel luistert als ik antwoorden formuleer. Toen ik het had over de kwaliteitsalliantie, heb ik ook wel degelijk meegegeven dat het leerrecht en het drukken van de kosten voor gezinnen en scholen worden meegenomen in die oefening.

Mijnheer De Witte, u verwijst naar Nederland. Vlaanderen investeert meer in het onderwijs dan Nederland. U kijkt naar boven, maar het is zo. Het is zo. *(Opmerkingen van Kim De Witte)*

Ik snap dat de marktwerking voor u een moeilijke bal is, maar het is inderdaad zo dat als private partijen, in dit geval uitgeverijen, met elkaar concurreren, dat een neerwaarts effect heeft op de kostprijs en een opwaarts effect heeft op de kwaliteit van de producten ten aanzien van die klanten die kunnen kiezen. Dat u dat ontkent, dat is wel ... *(Opmerkingen van Kim De Witte)*

De klanten zijn in dezen de scholen, en in het kader van de vrijheid van onderwijs kunnen die kiezen. *(Opmerkingen van Kim De Witte)*

Dat is net omdat er diverse uitgeverijen zijn, en er zijn er heel wat, en er zijn heel wat verschillende handboeken. Zeker in het secundair onderwijs is er dikwijls een gevecht tussen leerkrachten onderling over de vraag wat men gaat kiezen, op welke aanbod men zal ingaan. Er is die rijkdom van keuze, en dat is goed. Het is goed dat de marktwerking daar speelt. Dat vijandbeeld ten aanzien van uitgeverijen deel ik dus niet.

Als het gaat over de problematiek van kinderen die geen boeken hebben, en er wordt verwezen naar krantenartikels, voor alle duidelijkheid, dan heb je om te beginnen het technische probleem dat rijst met de onderaanneming van één grote speler die heel wat scholen bedient, maar daarnaast heb je natuurlijk de problematiek van de wanbetaling. Dat gaat over mensen die om welke reden dan ook de factuur waarvoor ze eigenlijk hebben getekend, niet kunnen betalen, die niet kunnen betalen voor boeken die ze hebben besteld. Ik heb vanzelfsprekend geen zicht

op de bedrijven die desgevallend een lijst van wanbetalers zouden aanleggen. Dat zullen ze vanzelfsprekend niet delen op het publieke forum. Dat lijkt me evident. Het is echter wel zo dat we ervan moeten uitgaan dat de schooltoelage naast het groeipakket toch een aanzienlijke extra financiële ondersteuning betekent. In sommige gevallen is dat, denk ik, uit het blote hoofd, ongeveer 1400 euro. Natuurlijk moet men er ook voor zorgen dat die middelen ook wel worden besteed aan de schoolfactuur. Ook dat is een waarheid die onder ogen moet worden gezien.

Wat de studiekosten betreft: we monitoren die. U schetst hier een apocalyptisch beeld. We hebben nog maar in mei de schoolkostenmonitor opgeleverd. Er zijn wel verschillen. Het is bijvoorbeeld niet zo dat er een uniform beeld is van een stijging van de studiekosten in het volledige secundair onderwijs. Uit de studiekostenmonitor blijkt dat er wel wat verschillen zijn naargelang de graad. In de ene graad is er een daling, in de andere graad een stijging, zeg ik even vanbuiten. Die studiekostenmonitor staat trouwens ook ingeschreven in het decreet inzake de studiefinanciering. We blijven dat dus monitoren. Op basis daarvan moeten we er ook voor zorgen dat de ondersteunende mechanismen, zoals het groeipakket en vooral die schooltoelage, wat in overeenstemming worden gebracht.

Mevrouw Goeman, dan is er het pleidooi voor de maximumfactuur. Nog los van mijn argument dat het toch wel wat onzinnig is om één bedrag te gaan vastleggen voor alle scholen, los van de leerlingenpopulatie, los van de opleiding, ongeacht of het gaat over aso, tso of bso – zoveel tegenwerpingen –, een maximumfactuur blijft een factuur die moet worden betaald, en daarover gaat het hier net.

Er werd geïnsinueerd dat wij niets doen, maar wij doen meer dan ooit. Ik heb u de initiatieven geschetst. Er is de mogelijkheid, zelfs de decretaal ingeschreven verplichting om te voorzien in een spreiding van de betaling. Er is een nieuw initiatief met betrekking tot de kwaliteitsalliantie, de doelstelling om te trachten de kosten te drukken inclusief. Er is de Robinpas. Nu zijn dat er al tienduizend, in honderd scholen. Dat zal toenemen, net als het aanbod van private partijen, want ook private bedrijven participeren aan die Robinpas – toch niet zo verwerpelijk. Er is de begeleiding van scholen in functie van betaalbaar onderwijs, waarbij ook heel concreet aan de scholen wordt gezegd wat ze kunnen doen om hun factuur, om de kosten voor ouders te beperken, hoe ze ervoor kunnen zorgen dat ze misschien ook in een soort solidariteitsfonds kunnen voorzien, zodat ze er doelgericht op kunnen inspelen als ze weten dat gezinnen buiten hun wil betalingsproblemen hebben. In sommige gevallen zullen ze misschien ook wel ouders tot de orde moeten roepen opdat die zouden zorgen voor een correcte aanwending van de middelen die ze van de overheid of elders krijgen.

Dat zijn dus allemaal stappen die we extra zetten om te zorgen voor de betaalbaarheid van de schoolfacturen. Er zullen nog extra impulsen en extra stappen nodig zijn, maar we zetten ze wel in de praktijk. U kunt dus niet zeggen dat er niks gebeurt. Integendeel, er worden alsmäär meer bijkomende initiatieven genomen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik zal het nog eens herhalen: tot 3 procent van de leerlingen, dat zijn duizenden leerlingen die zonder schoolboeken op school zitten. Dat aantal stijgt ook. De initiatieven die zijn genomen, zijn dus onvoldoende, want er zou geen enkel kind zonder schoolboeken op school mogen zitten. U verwijst zelf naar de grote verschillen tussen scholen op het vlak van kostenbeheersing, op het vlak van inspanningen. Als er één verantwoordelijkheid is die de overheid onder het mom van de vrijheid van onderwijs absoluut niet mag ontlopen, dan is het die om ervoor te zorgen dat het recht op onderwijs voor elk kind gegarandeerd blijft en dat er geen kinderen zonder schoolboeken op school zitten. Dan mag men elkaar de zwartepiet niet toespelen. Dan mogen de paraplu's

niet worden geopend. Ik denk dat dat echt wel een fundament is van wat een overheid moet en kan doen: een van die basisrechten garanderen. Ik meen dat deze Vlaamse Regering op dat vlak tekortschiet. U moet echt wel op diverse vlakken nog meerdere tandjes bijzetten, want dit is onvoldoende, want we zien een stijgend aantal leerlingen zonder boeken. Dat is de essentie.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, uw uitleg over de vrije markt klopt natuurlijk, zij het dat de ouders de school kiezen en dat de school op haar beurt de leverancier van de boeken kiest. U zou dan kunnen zeggen dat men vrij een school kan kiezen, maar in sommige gebieden zijn er capaciteitsproblemen en dan is de vrije keuze wel niet meer zo absoluut. Ik begrijp echter uw uitleg.

Een groot deel van het probleem ligt bij de scholen zelf. Dat zei ik net ook. Ze kopen die invulboeken omdat dat gemakkelijk is of, zoals ook is aangehaald, omdat ze daar soms hun voordeel mee kunnen doen. Dat is heel erg omdat kinderen dan geen boeken hebben, maar dat is ook erg omdat de onderwijskwaliteit zo onder druk staat. Daarom zou ik toch ook de scholen ertoe willen oproepen om hun verantwoordelijkheid te nemen in dezen. Dit is een gedeelde verantwoordelijkheid. U moet ook zeker structurele maatregelen blijven nemen, want er zijn dus twee verliezers: zowel de sociaal kwetsbare kinderen als de onderwijskwaliteit.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, Vooruit vindt dat u ervoor moet zorgen dat onderwijs betaalbaar blijft voor elk kind. Onderwijs is een recht. Als ik u vandaag hoor, ben ik er absoluut niet over gerustgesteld dat het probleem van duizenden kinderen die zonder schoolboeken op de banken zitten, zal worden opgelost. Die Robinpas is wat mij betreft immers een beetje een pleister op een houten been. U zegt dat de studiekosten niet stijgen, maar het probleem is natuurlijk dat het aantal mensen die hun facturen op het einde van de dag niet meer betaald krijgen, wel stijgt, en daar is gewoon geen structureel antwoord op van deze Vlaamse Regering. Ik heb niet echt een antwoord gekregen op de vraag hoe u wilt garanderen dat scholen dan die boeken ter beschikking kunnen stellen. Ik vrees dat, zonder een expliciet verbod op zwarte lijsten, op incassobureaus, kinderen zonder materiaal in de klas zullen blijven zitten. Ik vrees dat ouders verder op kosten zullen worden gejaagd door een dergelijke schuldindustrie. Zonder maximumfactuur in het secundair onderwijs, die uiteraard gedifferentieerd kan zijn, zullen we dat soort problemen blijven krijgen. Het basisonderwijs heeft bewezen dat dat systeem werkt.

Ik heb begrepen dat het beste dat ik vandaag uit de brand kan slepen, een expliciete garantie is in dat kwaliteitskader met de uitgeverijen en distributeurs dat boeken in ieder geval ter beschikking moeten worden gesteld, zoals mevrouw Vandromme ook suggereerde. Ik hoop dus echt uit de grond van mijn hart dat u dat ter harte neemt, dat u daar werk van maakt. We zullen dat zeker opvolgen, want dat lijkt me het minste dat u kunt doen om ervoor te zorgen dat kinderen echt het materiaal hebben dat ze nodig hebben om naar school te kunnen gaan.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, als ik het goed begrijp, weet u dus niet over hoeveel mensen het gaat en hebt u dat ook niet opgevraagd. Dat stelt mij echt niet gerust. Een op de vijf kinderen groeit op in armoede. Dit probleem van stijgende kosten is een ernstig probleem. Als we de cijfers van mevrouw Meuleman mogen geloven, is het 50 procent meer dan het jaar ervoor. Het is nu 3 procent en het was 2 procent. Dat zijn de cijfers waarover zij beschikt. Is dat zo? Ik dring er dus toch op aan dat u dat zou opvragen. U kunt dat toch opvragen als minister.

Dan is er heel uw uitleg over de markt die de prijzen zal doen dalen. Dat is gewoon absurd. Men betaalt nu 200 à 300 euro per kind voor schoolboeken. Een gezin met drie kinderen betaalt ongeveer 1000 euro. Ik kom uit een gezin met vijf kinderen. Wij zaten met drie samen in de humaniora. Mijn moeder heeft nóóit 1000 euro, 40.000 frank in die tijd, of 30.000 of 20.000 frank moeten betalen. Nooit. Die prijzen zijn gestegen. Het eerste wat je leert in de eerste bachelor economie aan de KU Leuven, de VUB of de UGent, is dat de markt natuurlijk imperfecties heeft. Als er weinig concurrentie is, dan klopt heel die logica niet. Als er veel asymmetrische informatie is, als ouders niet anders kunnen, als scholen voor het blok zitten, – de voorbeelden zijn hier gegeven –, dan werkt dat niet. Die spelers zoeken dus naar een optimalisatie van hun inkomsten. Ik zal met veel plezier de winstcijfers van die spelers aan u doorgeven om te tonen dat heel uw logica op niks steunt.

Ik dring dus aan op een oplossing, want dit is ernstig. De mensen zelf zijn daar zeer door ontzet. U moet het zich eens voorstellen dat uw kind geen boeken heeft.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat financiële problemen onder geen beding de schoolkansen van leerlingen mogen hypothekeren. Geen kansen zonder schoolboeken. Ik hoop dan ook dat Stichting Robin inderdaad verder kan worden uitgebreid, wat er mede voor kan zorgen dat elk kind voortaan tijdig beschikt over de vereiste schoolboeken en we volgend jaar dus niet opnieuw te maken krijgen met die zogenaamde zwarte lijsten.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Als laatste wil ik nog eens benadrukken dat, als we het echt hebben over een kwaliteitsgarantie, die wat ons betreft start met de beschikbaarheid en de betaalbaarheid van leermiddelen. Minister, ik heb goed gehoord dat u echt ook een zevende doelstelling voor die kwaliteitsalliantie wilt toevoegen, dat u ervan overtuigd bent dat elk kind recht heeft op de leermiddelen waar het nood aan heeft. Collega's, ik denk ook dat we ons niet mogen verliezen in het zoeken naar cijfers. Of dat nu gaat over één kind of honderd kinderen of duizend kinderen, elk kind heeft recht op de leermiddelen die het nodig heeft. Ik hoop dat we echt werk zullen kunnen maken van het voorstel dat ik deed, want leermiddelen zijn even cruciaal als elektriciteit of gas. Ze zijn cruciaal om kwaliteitsvol onderwijs te realiseren.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het aanbod van schoolzwemmen in het lager onderwijs
– 4610 (2020-2021)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Voorzitter, minister, beste collega's, we horen hoe langer hoe meer dat kinderen te weinig leren zwemmen op school. Vorige week was er in De Standaard nog een getuigenis van een redder in Ternat. Die zei: "Het niveau gaat al jaren naar beneden. (...) Waar vroeger negen op de tien leerlingen konden zwemmen op het einde van het lager, is dat nu (...) nog (...) de helft."

Goed kunnen zwemmen is niet alleen belangrijk voor de gezondheid van onze kinderen, maar ook voor hun veiligheid. Het is niet voor niets opgenomen als basisvaardigheid in

de eindtermen van het lager onderwijs. Elke leerling in het lager onderwijs heeft recht op een schooljaar gratis zwemmen. Dat betekent dat de school een jaar lang de kosten van het vervoer naar en de toegang tot het zwembad betaalt. Tijdens de andere schooljaren kan de school daarvoor een bijdrage vragen aan de ouders. Die valt onder de maximumfactuur.

De kosten voor zwemmen komen van de normale werkmiddelen van de school. Ze zijn dus niet gekleurd. Omdat de werkmiddelen van de scholen ontoereikend zijn en de kosten voor vervoer en toegang tot het zwemmen stijgen, is het voor scholen echter een hele uitdaging om alle leerlingen voldoende zwemlessen aan te bieden. Veel ouders merken dat hun kind onvoldoende kan zwemmen en voelen zich dan genoodzaakt om een beroep te doen op buitenschoolse lessen. Vaak zijn die duur. De wachttijden zijn lang.

Minister, uit het antwoord op mijn schriftelijke vraag aan u bleek dat de tarieven voor zwemlessen buiten de school ook duurder worden, om vier redenen: een verhoogde vraag, een vermindering van de kwaliteit van het schoolzwemmen, waardoor leerlingen dus beginnen met een lager niveau, het verhogen van de huurprijs voor zwemwater voor de sportclubs en uiteraard ook de indexering. In De Standaard van 19 juni lasen we dat de kostprijs sterk verschilt per gemeente en per club. Een traject om leerlingen te leren zwemmen duurt ongeveer 50 tot 80 uur, met meestal een groepsles per week, verspreid over twee schooljaren. Daarvoor betalen ouders gemiddeld 150 tot 200 euro per jaar of 4 tot 5 euro per les. Omdat de vraag echter groot is en het aanbod bij clubs en op scholen vaak klein is, worden er ook alsmar meer privélessen aangeboden. Daar varieert dat tussen 25 en 40 euro per uur. Dat is wat u antwoordde.

Minister, wat gaat u doen om ervoor te zorgen dat elk kind tijdens de lagere school die eindterm nog haalt, dus een voldoende kwaliteitsvolle zwemopleiding krijgt? Gaat u ervoor zorgen dat de scholen voldoende middelen hebben voor het bekostigen van die zwemlessen? Aangezien u ook bevoegd bent voor de Sport, kunt u met zwembaden en gemeenten bekijken of er afspraken kunnen worden gemaakt op een hoger niveau met betrekking tot de betaalbaarheid van het schoolzwemmen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het zal u niet verbazen dat ik het als minister van Onderwijs én Sport essentieel vind dat elk kind leert zwemmen. Dat is een basisvaardigheid die kinderen in de lagere school moeten verwerven. Het zwemmen is dan ook opgenomen in de eindtermen, en ook in de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon lager onderwijs. De onderwijsinspectie ziet er met de gewone doorlichting natuurlijk ook op toe dat ook die eindtermen worden gerespecteerd.

Elke leerling in het lager onderwijs heeft recht op minstens één schooljaar gratis zwemmen. Dat betekent dus dat de school niet alleen moet instaan voor het zwemmen, maar dus ook de kosten voor het vervoer naar en de toegang tot het zwembad betaalt. Elke school beslist natuurlijk zelf hoe vaak ze leerlingen laat zwemmen. Dat wil ook niet zeggen dat er tijdens de andere schooljaren niet kan worden gezwommen. Gelukkig stellen we vast dat er ook in meerdere jaren wordt gezwommen. Voor de kosten daarvan kan de school een bijdrage vragen aan de ouders, zij het dat die dan wel binnen de maximumfactuur moet blijven. De school kan natuurlijk ook de eigen werkmiddelen gebruiken.

U stelt dat de werkmiddelen van scholen ontoereikend zijn. Ik durf dat toch een beetje te betwifelen, gelet op het feit dat we voor het basisonderwijs de middelen nog maar net hebben verhoogd. Ik verwijs naar de beslissing om heel specifiek voor het kleuteronderwijs 71 miljoen euro extra te geven vanaf 1 januari 2020. Dat is dus een stap vooruit, en dat is structureel, voor alle duidelijkheid, dus recurrent, niet eenmalig.

Het klopt dat er geen gekleurde middelen zijn voor zwemmen. Het schoolbestuur beslist zelf hoeveel van de eigen werkmiddelen het aan zwemlessen wil spenderen. De prijzen zijn ongetwijfeld ook niet overal gelijk. Ik weet dus niet of het verstandig is om dat te gaan uniformiseren. Trouwens, de ene school is aangewezen op een aanbod dat veel verder is gelegen dan dat voor een andere. Ook de kosten qua vervoer zullen dus variabel zijn.

Met betrekking tot uw bezorgdheid over voldoende kwaliteitsvolle zwemopleidingen in de lagere school verwijs ik toch ook naar het antwoord op de schriftelijke vraag, naar het onderzoek naar lichamelijke opvoeding in het basisonderwijs dat in 2018 werd uitgevoerd door de onderwijsinspectie. Die informatie gaat over het behalen van de eindterm zwemmen in het lager onderwijs, dus geaggregeerd. Daaruit blijkt dat de leerlingen de eindterm voor zwemmen in uitstekende mate bereiken. Ik erken dat dit niet volledig actueel is, maar ik zie niet in waarom dat in de tussentijd grondig of fundamenteel zou zijn gewijzigd. Dat gaat dus zowel over de bewegingsuitvoering als over de kennis en de attitude, wat heel concreet wil zeggen dat men geen schrik heeft van water. Die cijfers zijn dus goed. De onderzoekspopulatie bestond uit leerlingen uit een kleine honderd kleuterafdelingen en evenveel lagere afdelingen in het basisonderwijs.

Zoals ook reeds aangegeven in het antwoord op uw schriftelijke vraag hebben wij geen gegevens van heel Vlaanderen beschikbaar over de organisatie van zwemlessen door lokale besturen of private aanbieders. Daar hebben wij geen zicht op. Ik wil er wel voor zorgen dat schoolzwemmen betaalbaar én bereikbaar blijft, dat er voldoende en toegankelijke infrastructuur is. Dat is immers wel het probleem voor heel wat scholen. Als het gaat over de betaalbaarheid: het tarievenbeleid van zwembaden voor het schoolzwemmen behoort natuurlijk tot de autonomie van de beheerders, en in de praktijk zijn dat natuurlijk grotendeels de gemeentebesturen. Het Netwerk Lokaal Sportbeleid, het vroegere Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid, heeft de zwembadtarieven in het verleden ook wel gemonitord, en is van plan om die kengetallen dit jaar opnieuw te verzamelen, zodat we toch ook een zicht krijgen op de actuele evolutie van de tarieven, meer bepaald van de schooltarieven. Als minister van Sport zal ik ook aan het Netwerk Lokaal Sportbeleid vragen om mee te pleiten voor blijvende democratische toegangsprijzen voor deze doelgroep.

Daarnaast zorg ik voor een verhoging van onze infrastructuurbudgetten. De Vlaamse overheid financiert immers ook de bovenlokale sportinfrastructuur. We voorzien in extra financiering. We hebben ervoor gezorgd dat er dit jaar twee oproepen zijn in plaats van één. Daarbij komt zwembadinfrastructuur natuurlijk ook in aanmerking. Daar krijg ik immers de meeste vragen en klachten over, niet zozeer over die betaalbaarheid, maar wel over de beschikbaarheid en de toegankelijkheid van zwembadinfrastructuur.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, dank u wel. Ik neem de positieve punten die u zegt, heel graag mee. Ik erken dat het ook over beschikbaarheid gaat. Dat is ook zo in mijn stad. Dat is niet evident: veel scholen, veel leerlingen en één zwembad. Veel lokale zwembaden verdwenen ook in het jongste decennium.

Waar we het blijkbaar niet helemaal over eens zijn, is de kwestie van het niveau. Ik zal zeker de studie bekijken waarnaar u verwijst. Ik heb hier het artikel dat vorige week in De Standaard stond. Hoofdreder Birger Asselman zegt daarin dat de verwachtingen eigenlijk heel sterk zijn bijgesteld. Vroeger hadden we een attest, een brevet voor 100, 200, 400, 1000 meter. Ik herinner me dat nog zelf. Asselman stelt dat dat al jaren niet meer de norm is. Hij vervolgt: "Jongeren halen vandaag een zeehond- of dolfijnbrevet – waaraan telkens enkele proefjes verbonden zijn. De

focus ligt op overlevend zwemmen. Er worden hier nog amper slagen – zoals schoolslag en crawl – aangeleerd.”

Blijkbaar is er op het terrein dus toch een evaluatie van de zwemvaardigheid van jongeren die anders is dan wat u zegt op basis van het rapport waarnaar u verwijst. Ik denk dat we daarover moeten waken. Dit zit in de maximumfactuur, dus ik denk dat dat op zich niet de grote bezorgdheid is. De bezorgdheid is wel dat het aanbod op de scholen en de vaardigheid van de leerlingen zouden afnemen. Dan moeten we daar goed over waken. Ik heb echter begrepen dat u dat ook wilt doen. Zijn er nog andere elementen? Nogmaals, ik zal die studie bekijken en zal bekijken of er andere studies zijn om dat laatste bevestigen.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik wil graag even tussenkomen, omdat de initiële vraag over de financiële middelen en de kostprijs ging. Ik denk dat we in dezen gewoon ook eens onze oefening van het omdenken moeten doen, waarbij we niet zozeer kijken naar de dingen die we misschien niet hebben, maar wel naar het ene ding dat we wel hebben, namelijk dat ene jaar dat door scholen wordt bekostigd om de kinderen te leren zwemmen. Misschien moeten we de scholen aanmoedigen om vooral in dat jaar ook in te zetten op dat leren zwemmen, om die klas, dat ene leerjaar dat dat gratis aanbod krijgt misschien een keer meer te laten zwemmen, zodat ze het in dat jaar zeker kunnen. Al die andere zwembeurten in de andere leerjaren worden dan extra's. Daardoor bereikt men sowieso de eindterm en kunnen we ook kijken naar het aanbod van zwemwater. Minister, u wijst er immers terecht op dat dat meer een probleem wordt dan het andere. We moeten ervoor zorgen dat we dat maximaal benutten en op die manier de kinderen de maximale kans geven om te gaan zwemmen. Ik denk dus dat scholen gewoon bewuster moeten omgaan met de mogelijkheid die ze wel hebben, zodat het ook voor ieder kind in dat ene jaar gratis is, zodat ieder kind mee kan zwemmen en zeker niet wordt uitgesloten wegens een of andere kostprijs.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb eigenlijk niks toe te voegen aan wat hier werd geopperd. Ik zie wel dat we op het vlak van de beschikbaarheid van zweminfrastructuur aanzienlijke stappen vooruit zetten. Weet u wat, mijnheer De Witte? Dat gebeurt zelfs in samenspraak met – ik durf het nauwelijks te zeggen – private bedrijven. We zullen echter trachten een bordje te hangen zodat u weet welk zwemwater tot stand is gekomen in samenwerking met een privaat bedrijf, zodat u nog altijd vrij de keuze kunt maken inzake toegang.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord. *(Opmerkingen van Koen Daniëls)*

Kim De Witte (PVDA): Ik ga in Hasselt zwemmen. Ik ga daar veel zwemmen. Het stadsbedrijf van Hasselt heeft daar het zwembad gezet, mét private participatie. Minister, ik ga u mijn basiscursus economie bezorgen. Ik zie dat u popelt om die te lezen. Private samenwerking kan natuurlijk, áls de controle van de overheid op de prijs en het aanbod gegarandeerd blijft. Dat is iets anders. Dat is niet hetzelfde. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

Ik heb echter begrepen dat we het hierover eens zijn. Ik vind het vooral belangrijk dat u zegt dat ook het aanbod waarvoor u verantwoordelijk bent, wordt uitgebreid. Dat onthoud ik toch hieruit, en dat we allemaal bezorgd zijn over de zwemvaardigheden van onze kinderen. Ik zal de studie bekijken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.